Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 29 СЕНТЯБРЬ, 1987 ШУ. ★ № 117 (7463). ★ Мах 3 кеп.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу: Российски Советски Федеративни Социалистически Республика цхьайттазлагІа хержача Лакхехьарча Совета ялхлагІа сесси гулъе 1987 шера 29 октябре городе Москве.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель В. ОРЛОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. ЧИСТОПЛЯСОВ.

* * *

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо хоам бу РСФСР цхьайттазлагІа хержача Лакхехьарча Совета ялхлагІча сессе дувца е дешаш оттадеш хиларах:

1. 1988 шера РСФСР экономически социальни дегІайоалаяра Пачхьалкхен планах а 1987 шера РСФСР экономически социальни дегІайоалаяра Пачхьалкхен план кхоачашъеш дечох а.

2. 1988 шера йолча РСФСР Пачхьалкхен бюджетах а РСФСР 1986 шера Пачхьалкхен бюджет кхоачашъярах а.

3. РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чІоагІдарах.

ОКТЯБРА 70 ШУ ДИЗАРА НАКЪАДОЛХАШ!

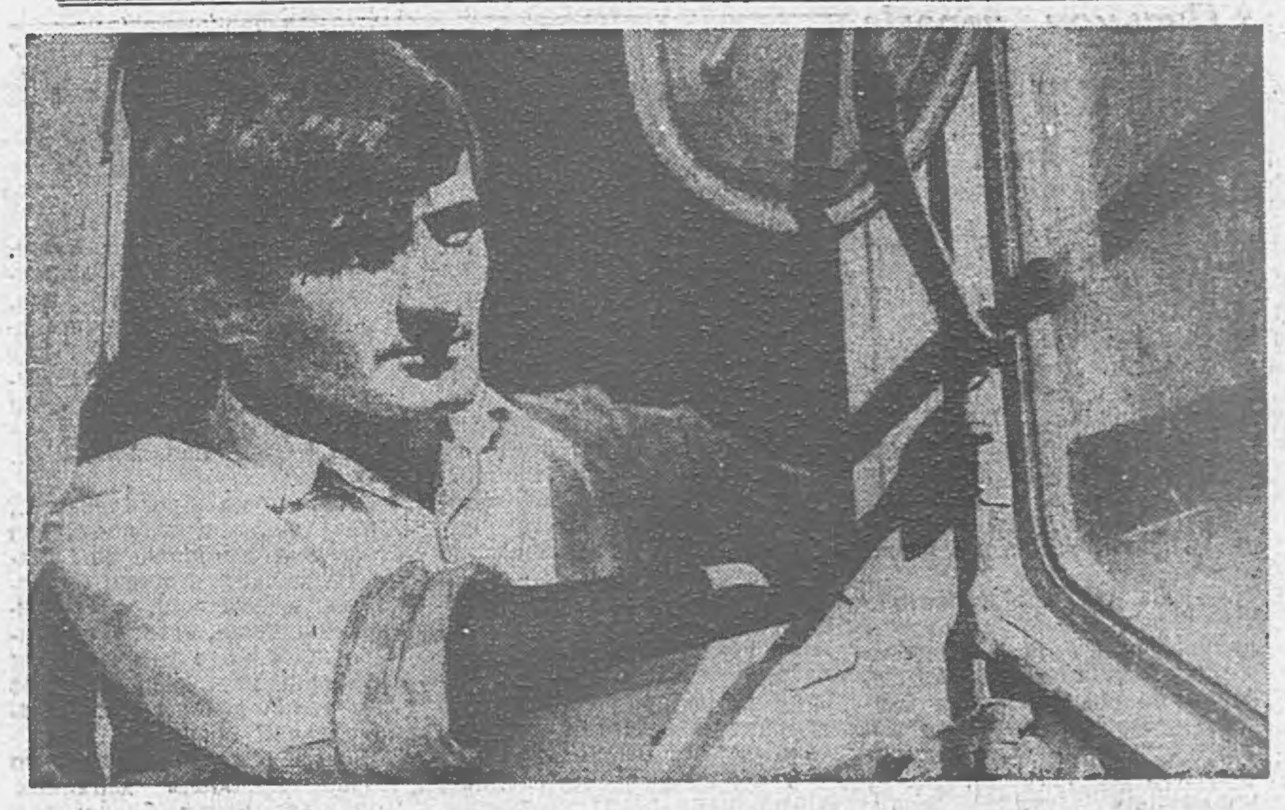

ПАЙДА ЭЦАР—ПРОГРЕССИВНИ ТЕХНОЛОГИ

Интенсивни технологи чІоагІа пайдане йолга, цун кхоане йолга дика кхетадир шоай опытагІа «Экажевский» совхоза лаьтта леладераша. Ховш ма дий, укх шера мел халача хьалашка кхее езаш хилар юртбоахама культураш. Ахкана йокъал лаьттар. Цо зе дир, къаьстта хиш дехкаш доацача кхашта. ХІаьта а цхьайолча интенсивни технологегІа леладаьча кхаш тІара лакха хьувкъам баккха вІаштІехьдаьлар экажевций. ХІара гектара тІара 33 центнер гурахьа дІадийна кІа даьккхар, Деррига а 200 гектара тІа хьалкхедир укх шера интенсивни технологегІа ялат. Цо таро елар боахама планал совгІа 250 тонн ялат дохка.

Из дага а кхоабаш, лаьтта леладераша лаьрхІар 1988 шера хургболча хьувкъама 600 гектара тІа интенсивни технологегІа ялат дІаде. ХІаьта хІанз чуьйнна культураш дІаера лаьтта кийчдеш, цунца цхьана мукх, кІа дІадувш боахк совхоза механизатораш. Ерригa а ялат дІаде дезар 1810 гектар я боахаме. Царех 1400 гектара тІа кІа, 410 гектара тІа мукх бувргба. ХІанзлехьа дІадийна баьннаб 400 гектара тІа кІа.

Цар дика кхетаду, толам тахан беча балхах тийша хургболга. НийсагІа аьлча, ерригa а процессаш, агротехнически ханаш, бокъонаш цІенхаштта лора а еш, кердача прогрессивни технологе дІадеххача тайпара, нийса лелаярах тийша долга. Цудухьа деррига а балхаш тІехдика чакхдахара ю керттера йоакхо. Зябь аьха ма баьллинге а, БДТ-7 яха деза дисковни макхаш даьхар кхай тІа. Лаьтта юкъейихьар эшшача боарамагІа минеральни органически удобренеш. Ялат дІаделехьа гербицидаш тох, зене йолча баьцах хургбола хьувкъам лора а беш. Цхьаькха цхьа хІама а да зе дезаш. ХІара механизатора чакхйоаккх шийна дикагІа ховш йола технологически операци. Масала, ялат дІадера лаьтта тоадеш, кийчдеш воалл, къона вале а, из гІулакх шьара довзаш вола механизатор Богатырев Іамархан. Ший Т-150 яхача тракторца дийнахьара норма 20 гектар йолаш 25—30 гектар лаьтта кийч ца деш чуводац из. Иштта лакха овсарле йолаш къахьег кІа дІадувш боахкача тракториста Измайлов Ахъмада, сеяльщикаша Измайлов Батырeп Точиев Микаьилеи. Норма 14 гектар йолаш хІаране дийнахьа 20—25 гектара тІа кІа дІаде низ дІакхоач цу хьинар долча механизаторий.

Ялат дІадувш боахкача лаьтта леладераша сухалбар кхетадеш да. ХІанз хоза латтача ханах ма хулла дукхагІа пайда эца гІерт уж. Цхьабакъда, цу сухало новкъарле яц балха дикала. Укхаза закон а хинна дІаэттад «Балха дикала — керттера йоакхо» яха девиз. Вешта йиш а яц. ХІана аьлча, сих а бенна ялат ханал хьалха дІадийнад, аьнна рапорт дІаденнадар, аьнна, хьувкъам дика хургбац, нагахьа санна ерригa а процессаш дика чакх ца йоахе. ХІаьта из дага а кхоабаш бу укхаза болх.

Деррига а ялат 15 октябрь хьатІакхоачаш дІадийна дакха лерхІ механизатораша.

Х. ШАДИЕВ.

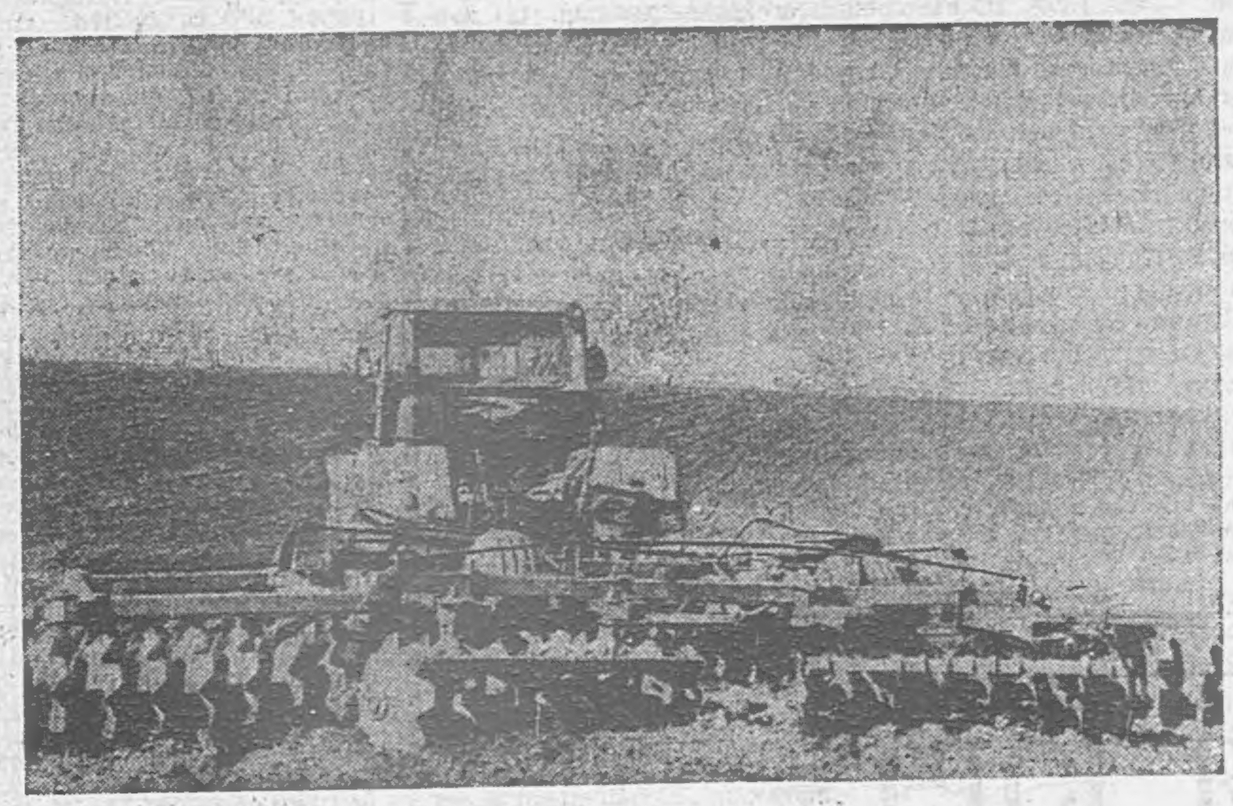

СУРТАШ ТІА: 1. «Экажевский» совхоза дикагІвола механизатор І. Богатырев. 2. Агрегаташ ялат дІадувча кхай тІа.

И. ПЛИЕВА сурташ.

ЯХЬА ДНЕВНИК

ЛаьрхІар кхоачашду

Товарни продукци арахецалга соахка укх ханаца нийсдича пхи процент лакхденнад «Автоспецоборудоване» яхача опытно-экспериментальни заводе. Из де вІаштІехьдаьннад чуьрча таронех шерра пайда эцарахи къахьегам подрядни хьисапе вІаштІехьбаккхарахи, цхьайолча участкашка дукхасменни болх бара режим юкъейоалаярахи.

Кхоачам ба тахан заводе къахьегама овсарле 8,4 процент планал лакхагІа я аьлча.

Цу дерригнеша таро лу предприяте коллектива Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизарга тІаийцача социалистически декхарех тІехдика лоархІае. Духхьал укх шера бархІ бетта цо заданел совгІа маьхалъяьккхай 173 эзар сома маьха продукци.

Юбилейна хьалхарча социалистически яхье хадданза хьалхара моттигаш йоахаш хиларца белгалъяьнна бригадаш дукха я заводе. Царна юкъе а лакхагІа хьокхамаш да литейни цехерча М. Габатаев керте латтача вулканизаторщиктий, кхоалагІча механически цехерча В. Кравеца кулгалдеча, номер 4 йолча механо-сборочни цехерча С. Яровой керте латтача токарий, фрезеровщикий бригадай, Ер корреспонденци кепатоха кийчъеча хана хоза кхаъ кхаьчар редакце. ШийттталагІча пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъяьй тахан А. Сидоренко, кулгалдеча токарий бригада. ХІаьта из ворхІлагІа бригада я заводе ханал хьалха шин шера планах лоархІаяь.

Деша дай бац

Пачхьалкхен план ханал хьалха кхоачашъергъя, аьле хІара шера доккхий социалистически декхараш тІаийду Нохч - ГІалгІай АССР моттигерча промышленноста чуйоагІача «Металлист» яхача завода коллективо. Цхьабакъда, хадданза ший дош кхоачаш ца деш хьайоагІа из. Декхараш кхоачаш ца дарал совгІа пачхьалкхен планах а гаьнна лоархІаяьяц. Чакхбоалаш латт укх шера 9 бутт, хІаьта потребителашта поставкаш яра дола договорни декхараш кхоачашделга каьхата тІа дисад завода коллектива. Цун бехкагІа потребителашка дІа ца кхоачаш йисай 352 эзар сома маьха продукци.

Товарни продукци арахецара задани 96 процент мара кхоачашъяьяц. Ара ца хецаш йисай 98 эзар сом мах бола продукци.

Къахьегама овсарле лакхъяра план 80 процент мара хиннаяц.

Цу дерригача кхоачамбоацарий бахьан да къахьегамен технологически дисциплина во хилар, нах дІа-юха бувлилга лакха хилар. Цунца цхьана бизза пайда эцац чурча таронех а. Брак йола продукци дукха чакхъювл, хІаьта из дикагІа хилийтара хІаранена тІалатта бехктокхам боагІача хьисапе кхетабац укхаза.

БОЛХ СИХА БУ

Чуьйнна болх беш ба тахан юртара къахьегамхой. Чуэцаш латт хьажкІаш, генараш, къахьегаш ба хьаттара болхлой а. ХьажкІаши генараши кхай тІара хьа ма кхаьчче а уж сиха цІенде, чакхдаха, хьатІадоагІача шера дІадуврг долча фуна къоастаде, кхыдар де деза.

«Кавказ» совхоза центральни хьатта хьатІаэза я дІаювча хьажкІий 230 тонн. Чакхъяхара ерригa этапаш дІайихьачул тІехьагІа, 60 тонн гаргга пачхьалкхенна дІаеннай уж. Ерригa а планагІа дІаяла езар 250 тонн я.

Болх беча халонаш йоллаше а, хІаьта хьажкІаш хьахаржара процесс чоалхане ма йий, хьаттара болхлой гІерт хІанз денош дика ухача хана дІаяхьийтара хьажкІаш кийчъе.

— Из дара оаха болх шин сменагІа бергболаш вІаштІехьбаьккхаб. Моральни материальни поощрене гІулакхаш дергдолаш хьежад, — йоах «Кавказ» совхоза центральни хьатта заведующе Б. Б. Газгиреева.

Иштта дувц укхаза генараш цІендеча шоай гІулакх дика довзача болхлоех Э. Хосботовах, З. Соседскаях, къахьегама ветеранах В. К. Крошкех, кхыбарех.

М. ХАРСИЕВА.

КПСС ОБКОМЕ

25 сентябре хиннача КПСС обкома бюро заседане дийцар къахьегамхой къахьегамен общественни хьинар дІахо айдеча, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара доагІача тайпара накъадахара хетаяь социалистически яхь чІоагІъеча республика агропромышленни комплекса болхлой профсоюза обкомо беча балхах дола дош. Бюрос белгалдаьккхар, парте XXVII съезда, цул тІехьагІа хиннача КПСС ЦК Пленумий, профсоюзий XVIII съезда решенешка хьежжа, республика агропромышленни комплекс социально - экономически дегІайоалаелга сихдеш, хозрасчет, коллективни дезален подряд, къахьегам вІаштІехьбаккхарен цунна стимулировани ярен кхыйола прогрессивни формаш юкъейоалаеш профсоюза обкомо болх белга. ЧІоагІагІа теркам тІабахийтаб Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизара хетаяь социалистически яхь вІаштІехьъяккхара. 160 совгІча предприяте, эзар совгІча цехо, ферма, бригадо, 32.5 эзар саго доккхагІдола декхараш тІаийцад. Агропромышленни комплекса 400 гаргга коллективо, 17 эзар болхлочо ханал хьалха кхоачашдаьд уж.

Цунца цхьана профсоюзни балха стилан методаштен перестройка елга обкоме ледара лел. Профсоюза обкома вІаштІехьдаьннадац ма хулла производственни потенциалах пайда эцача, планаши декхараши кхоачашдеча къахьегамхой низаш оарцагІдаха. Соахкарчунга хьежача дІабахача бархІ бетта кІезигденнад шура яккхари фуаш гулдари. Кхай тІара продукци маьхалъяхара темпаш лохъеннай. Дукхача колхозашкеи совхозашкеи кхашкара гуйран балхаш дари Іан кийчо яри тІехьадаьннад.

Профсоюза обкомо, цун комитеташа хьадда чакхбаккхац предприятеш йиззача хозрасчетага, коллективни подрядага, шоаш шоашта финансировани ярен самоокупаемостага яхарен болх. Ледара низ тІабохийт профсоюзаша къахьегамен производственни дисциплина чІоагІъеча. Кхоачамбоацараш да социалистически яхьа кулгалдеча а: из кхоачам боллаш тІаерзаьяц ресурсаш лораяра, продукци дикагІа хилийтара, договорни декхараш кхоачашдара. КІезига теркам тІабохийт дикагІйола опыт дІайоаржаяра, тІехьабусараштa новкъостал дара.

Профсоюза обкома тІатеІІа болх бац болхлойн ахархойн къахьегама, быта, салаІара, жилищни хьалаш тоадара. Эсала эргабоаккх кхетам балара, организационно - массови болх. Дукха ха йоаю обкомо заседанеш чакхъяхаран кхоачаш ца деш дуса соцамаш кийчдаран. Цхьайолча горкомаша, райкомаша доагІача тайпара теркам тІабахийтац профсоюзни организацешта, цар чу болх беча коммунистий бехктокхам айбара де дезараш дац.

КПСС обкома бюрос агропромышленни комплекса болхлой профсоюза обкомагара хьадийхар кхоачам боацараш дІадахара эшаш дола де дезар делга, организаторски массовни балха боарам лакхбелга, профсоюза ерригача звеньяшка балхен творчески стиль чІоагІъелга, Октябра юбилей сийна хетаяь яхь вІаштІехьъяккхар тоаделга, цун формаш эргаяьха тоаелга, уж къахьегама овсарле лакхъяра тІаерзаелга, дисциплина, организованность, порядок чІоагІъеча, договорни декхараш кхоачашдеча, дикагІйола опыт дІайоаржаеча яхьа таронех биззагІа пайда эцилга.

«Город Грозне баха нах кхачан продукташца Іалашбара хьалахи из тоадара де дезарехи» яхача дешага хьажа а хьежа, КПСС обкома бюрос белгалдаьккхар, укх шера августе - сентябре баха нах дулхаца, шекарца, генарий даьттаца, чкъаьрийца, сомацеи баьцадааращеи, маькхабулочни изделешца, кхыдолча товарашца Іалашбеча кхоачамбоацараш нийсденнилга. Из нийсденнад республика, города советски боахамеи органий бахача наха торговни гІулакхаш дара хьалах дог лазаш ца хиларах. Министрий Совето ший ханнахьа теркам тІабахийтац торговле нийслуча кхоачамбоацараштa, уж дІадахара сихха де дезараш дац. Торгующи организацешта юкъе рыночни фондаш дІа-хьа екъача городеи юртеи бахача наха эшарий специфика йизза кхетаяц, пачхьалкхен торговленеи потребкооперацеи юкъе товарни ресурсашта регулировани елга вІаштІехьдаккхац. Цох хьахулар: городе доаца товараш юрташка долаш да, юрташка доацараш —, городе.

Торговле министерствос (н. В. С. Гажаев) Іомадац наха хеттараш малагІа товараш да, нах кхачан товаращца Іалашбеча нийслу кхоачамбоацараш ца хилийтара де дезараш дац, тикашка ший ханнахьа товараш хьадара тІахьожам лоаттабац.

Республика госагропрома (нн. А. В. Волков, В. П. Хаперский) городе баха нах сомеи баьцадаарийн продукцеца цахаддаш Іалашбар вІаштІехьдаьккхадац. Грозненски, Урус - Мартановски, Наурски, Ачхой-Мартановски, Шелковски, кхыйолча РАПО-й цхьадолча боахамаша городана сом, баьцадаараш, харбазаш лоаттаяра хьакъехьа даь договораш кхоачашдац.

Уж кхоачамбоацараш нийслу Госагропрома кулгалхоша организаторски болх талмастта барах. Цар дукхагІйолча хана кхоачамбоацараш белгалдоах, хІаьта этта хьал тоадара де дезараш дац.

Нохч - ГІалгІай респотребсоюзо (н. Х. М. Гуржиханов) ледара дегІайоалаю кооперативни торговли, къаьстта эсала шерью дохкаш долча товарий ассортимент, кхоачам боллаш пайда эцац, нахагара совлен йола юртабоахама продукци хьаэпара чотагІа йолаш йола ресурсаш алсамйоахача.

«Чечингушрыба» яхача объединене кулгалхой (н. Б. О. Гайсанов) нах чкъаьрий продукцеца Іалашбар кхоачам боллаш ца хилар ловш ба. Предприятейи организацейи гІонна долча боахамий таронех къахьегамхой кхачан продукташца Іалашбеча ма боагІара пайда эцац.

КПСС окома бюрос НГІАССР Госагропром декхарийла яьй цхьан кІира йолча ханна г. Грозне баха нах коартолаца, сомеи баьцадаарийн продукцеца, кхыдолча кхачан товаращца Іалашбар тоалара тІаберзабаьча балха хьадда йола программа оттае а чакхъяккха а.

КПСС Грозненски горкома, республика торговле министерствана, респотребсоюзана хьалхадаьккхад г. Грозне торговли вІаштІехьъяккхар тоаделга, кхачан продукташ йохкача кхоачамбоацараш нийсдалийтача кулгалхой бехктокхам мелб хьожилга, торговле дикагІйола формаши товар лоаттадара хІанзара технологии шерагІа юкъейоалаелга.

КПСС обкома бюро хьежай «Нохч-ГІалгІай агропромышленни комитета, республика мелиорацеи хин боахамеи министерствана, «Чечнингушводстрой» гІишлон управлене мелиорировани лаьтташта проектировани планировани еча, уж хьадеча, царна эксплуатаци еча долча цІенхашттача кхоачамбоацарех» яхача дешага. Белгалдаьккхад, НГІАССР агропромышленни комитето, мелиорацеи хин боахамеи министерствос, «Чеченингушводстрой» гІишлон управлене мелиоративни объекташта проектировани еча, хьалъеча, царна эксплуатаци еча цІенхаштта кхоачамбоацараши гІалаташи дувлийтилга. Из бахьан долаш цхьадолча боахамий тоъал дукхача хий диллача лаьтташа боагІаш бола пайда бац, юртабоахама культурай хьувкъам лохача боарам тІа бус.

Мелиораце объекташ хьалъяра планировани елга комплексно дІадодац. НГІАССР мелиоративни объекташ хьалъяра цаІ йолча дирекце ший ханнахьа а биззача боараме а гІишлон балхаш деча ерригача ханна лаьрхІа лаьтташ хьакъоаста ца дар бахьан долаш.

ЦІенхаштта гІалаташ ду «Чеченингушводстрой» управлене мелиоративни объекташ хьалъеча. Иштта «Кавказ», Горьке цІерагІча совхозашка уж объекташ дика хьалъяь ца хиларах 700 гектар долча лаьтта доагІача тайпара хий дІакхачац. Из бахьан долаш да йІаьххача хана «Притеречный» совхозе 173 гектар долча лаьтта оазисни хий дилла дика вІаштІехьа ца доалаш хилар а.

Дийца кхоачамбоацараши гІалаташи дукхагІча даькъе нийслу НГІАССР минводхозе хий диллача лаьтташта реконструкци яреи уж мелиоративни тоадареи схемаш ца хиларах. Цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи зо пайда ийбу боахама чурча сетех, из бахьан долаш уж ханал хьалха йох, юртбоахама культурай хьувкъам лохлу.

КПСС обкома бюрос цІенхаштта дІааьлар республика агропромышленни комитета, НГІАССР мелиорацеи хин боахамеи министерства, «Чеченингушводстрой» гІишлон управлене, «СевКавгипроводхоз» яхача институтa Нохч-

(Нистедоалар 2-ча оагІо тІа).

Мишта кхоачашду декхараш

Массаза а тешаме

ЛоархІаме декхараш да шийтталагІча пятилетка шерашка «Грознефть» производственни объединене чуйоагІача Октябрьски революце орден лелаеча «Старогрознефть» НГДУ коллективана хьалхашка латтараш. Объединене чу мел йоагІача «Іаьржа дошув» доахача подразделенешта юкъе хадданза хьалха латташ хьайоагІа из укх тІеххьарча массехк шера.

Укх шера бархІ бетта заданел совгІа эзараш тоннаш мехкдаьтта даьккхад. Парте XXVII съезда, цул тІехьагІарча КПСС ЦК Пленумий решенеша дІадехарашка хьежжа управлене партийни, профсоюзни организацей вІаштІехьдаьннад хьалхашка латта декхараш коллективана шерра дІадовзийта а уж кхоачашдара из оарцагІъяккха а.

Ерригача управлене дикагІчарех лоархІаш я мехкдаьтта доаккха цхьоалагІа цех.

Ший дика къахьегама традицеш йолаш хьайоагІа цеха коммунистически къахьегама коллектив. Цехе шин бригада я фонтанни хьисапе мехкдаьтта луш йолча скважинашта гІулакх дераш.

Мехкдаьтта потребителашка дІадахийтара кийчдеча участкана керте латт къона инженер Ю. Шамардин. Технологически процесс дика йовзаш хиларах вІаштІехьдоал цун дІалу деррига мехкдаьтта дикала лакхарча категорегІа долаш хилийта.

«Іаьржа дошув» доалла Хаян-Корт, Северо - минеральни, Андреевски, Минеральни, Старогрозненски йолаш ворхІ моттиг я цехо Іалашъер.

Лаьттан чІоанашкара дукхагІа мехкдаьтта хьадаккхара тайп - тайпарча растворителех шерра пайда эцарах таро хилар бархІ бетта заданел совгІа нонагІа мехкдаьтта даккха. Укхаза лоархІаме да кердача техникахи технологехи бизза пайда эцалга.

Сенах латт цеха толамий къайле? Эггара хьалха вІаши барта хиларахи хІаране дизза ший декхар кхетадарахи латт.

Бригадни формагІа къахьегаш я цеха коллектив.

Цу цехера мехкдаьтта доаха шин бригада цхьан нарядагІа болх беш я, цар нийду алапи а преми а бухсоцаш хьахинначунга хІаране юкъедихьача даькъага хьежжа хул. Цо таро лу къахьегамеи производственни дисциплина дика хилийта.

ЦхьоалагІча промыслана керте латт ший болх дика бовзаш вола кулгалхо а башха организатор а Бабуков Георгий Владимирович. «Старогрознефть» НГДУ болх беш БабуковгІар бІарчча династи я. Цун да Социалистически Къахьегама Турпал В. Бабуков а воккхагІа вола воша а укхаза болх беш ба. Георге даь да а хиннав цу управлене къахьегаш.

Мехкдаьтта институт яьккхачул тІехьагІа операторалла болх бе цхьоалагІча цехе вера Георгий Владимирович. Лоацача юкъа ший професси практически кара а ерзаяь, визза специалист хилар цунах.

ЧІоагІа хьинар эшаш хІама да хІара скважинага лерттІа болх байталга, цо хьалуш дар ма могга дукхагІа хилийтар. Из гІулакх дика вІаштІехьдоал Г. Бабукова.

26 шу да воккхагІа волча геолога В. Рахимкулова цехе болх бу. Лакха квалификаци йола, ший балхах дика кхеташ вола саг санна вовз из цунца къахьегача наха. Рахимкуловна дика хов скважинай мел фонд я. Дукха хан низн дІалу цо скважинашкара мехкдаьтта кІезиг ца далийтара. «Іаьржа дошув» доаккхалга лакхдара тІаерзаяь дукха геологотехнически мероприятеш чакхйоах.

Уж тайпа оператораш, шоай професе бизза мастераш, овсаре болх бу нах кІезига бац укхаза. Царех ва Къахьегама ЦІеча Байракха, «Знак Почета» яхача ордений кавалер М. Самарцев. 37 шу да цо промысле къахьега. Иштта йоккха балха опыт йолаш ба оператораш А. Степанов, В. Подлинный, З. Гафаров, А. Кузнецов, В. Бычков, М. Магомедов, кхыбараш. Промысле сатийна хул нагахьа санна царех саг вахте латте.

Къона специалисташ хьалкхебара боккха теркам тІабохийт промысле. Цу даькъе Іоаяь дикка опыт а я укхаза. Балха венача зІамигача сага юххьанца денз хоалу ше укхаза эшаш волга, ший деррига вахар айхха коллективачунца дувзаденналга. Дика дІаоттадаьд кагирхошта хьехамчал леладелга, хІаьта опыт йола хьехамчий укхаза кІезига бац. Царех ба А. Ибрагимов, А. Кагерманов, В. Пепелев, кхыбараш.

Боккха теркам тІабохийт промысле рационализаторски балха а. Дукха ха йоацаш «Объединене дикагІвола рационализатор» яха сий дола цІи еннай мастера С. Мишутина.

ТешЦаме ала йиш я «Старогрознефть» НГДУ цхьоалагІча промысла коллективо «Коммунистически къахьегама коллектив» яха ше лелаеш йолча цІера сий дІахо йодача хана а лакха лоаттадергда, аьнна.

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

ДЕГIААХАРА НАЬКЪАГIА

Надтеречни район

КУЛГАЛДЕЛГА — КЕРДАЧА ХЬИСАПЕ

КПСС ЦК апрельски (1985 шера) Пленум хинначул тIехьагIара Сийлахь-боккхача Октябра юбилейна накъадоагIаш йола ха Надтеречни района къахьегамхошта белгала я дегIаахар сихдара процессаца, хьалхашка латта проблемаш кхоачашъяра керда, дикагIйола формаши методаши лехаш хиларца. Тхона карагIдаьннарех эггара дезагIдар да наьха сакхетам дикагIча оагIорахьа хувца магар, цунга гIолла къахьегамцара, производственнии общественнии гIулакхацара цар уйла, безам айбар. Цох беркат ца доалаш диса йиш яцар экономически хьала а.

Района предприятеша кхоачашъяьй промышленни продукци дIаяхьийтарен къахьегама овсарле лакхъяреи планаш. Юртбоахама продукци 1986 шера 38 процент дукхагIа хилар цул хьалхарча шераца нийсйича. Къахьегама овсарле цхьайтталагIча пятилетке хинначул шозза дукхагIа лакхъелар йоаккхача продукцега дIадодар лохдара, пайда ца боалаш йола затраташ кIезигъяра, боахам кхом беши лерттIа доалдеши хилара чотагIа.

БIарчча хьаййцача районе эггара хьалха 2 миллион сома пайда бир. Боахамаш дикагIа хьежа даьннад керттерча производственни фондашка, 1986 шера фондоотдача 28 сом хилар. Из декарагIдаьннад экономически хьалаш, доалдара методаш хувцар бахьан долаш, эггара хьалха хозрасчети коллективни а дезала а подряди юкъейоалаярах.

Къахьегам вIаштIехьбаккхара из форма толашагIа хилар белгалдаьхад новкъоста М. С. Горбачева. Производство лакхъяра бахьан эггара хьалха сага хьашт кхоачашдарца; цун къахьегамца бола материальни безам, хьинар лакхдарца да, аьннад цо. Цунца дувзаденна боагIаш ба алапи дукхагIа хилийтар хинна ца Iеш, шоай лоIаме хилара а шоай гIулакха лоархIам бовзара а тIехьара цар сакхетам айбалар. Из бакъдеш да е масалаш.

ДIадахача шера «Гвардейский» совхозе доакъара свеклаш кхее йолаелар вежарий ГенаевгIар дезалий ши звено. ДоговорагIа царна тIачIоагIдир 55 гектар лаьтта, эшаш йола техника, удобренеш, ядохимикаташ елар. Сиха гучадаьлар цу тайпара къахьегарах доала беркат. ХIара гектара тIара 1300 центнер совгIа йолаш свеклаш яьхар!

Из культура кхеяра дика опыт Iоаяьй кхыча совхозашка а. Из бахьан долаш йиш хилар общественни хьайбай доакъара рацион дикагIа хилийта а, керттера проблема кхоачашъе а — бахача наха бе болх Iалашбе а.

Подрядо хьахьекхар кхыча культураш тIа а, ше дика форма хилар. Из форма бахьан долаш дIадахача шера люцерна ги даккхара а паччахьалкхенга дохкара а задани кхоачашйир «Озерный» совхозе. Цу тайпара къахьегарах «Кругловский» совхозе К. Джаниралиевай, «Надтеречный» совхозе З. Юсуповай, «Верхненаурский» совхозе А. Абубакаровай, кхычар дезала звеноша комсаш хIара шера планал шоззеи кхоззеи дукхагIа хьувкъаю.

Кердача гIулакхах беркат доал хьайбай боахаме а. «Гвардейский», «Озерный», «Минеральный», «Братский» совхозашка доахан чуоттадаь дорстадеча подрядни бригадаша паччахьалкхенна дIатела доахан хул цхьанне 400—450 килограмм дозал долаш. «Горагорский» совхозерча жа доажадеча. Я. Ветригова, Ч. Гантамирова бригадаша дукха Iоахарий хьалкхеду, дукха тха доакх.

ХIаьта уж деррига гIулакхаш деча боккха болх баьб цу боахамий партийни организацеша, кулгалхоша къахьегамхой боахам лелабара кердача методашка боахаш, цар керда уйла хьахулийташ, экономически социальнии декхараш кхоачашдара керда гIулакхаш деш. Иштта болх баьб «Минеральный» «Гвардейский», «Горагорский» совхозий директораша М. А. Татаева, А. Г. Завгаева, М. С. Дакаева, «Братский», «Гвардейский», «Минеральный» совхозий партийни комитетийи бюройи секретараша Р. Л. Загаева, С. Хазуева, А. Аюпова, кхычар.

Боахамий экономически стабильность хьахилийтара йоакхо еш, парте райкомо ший керттера декхар лоархI, советски наьха вахареи къахьегамен хьалаш тоадар, социальни нийсхон принципа общественни гIулакхаш массе а сферашка дизза кхоачашдар.

Районни партийни организаце, халкъа депутатий райсовета исполкомо хадданза лех социальни сфера материальни база хьахилийтара резерваш. Кхы тIайолча капитальни вложеней чотагIа йиш хилар нах чубаха цIенош хьалдаь дахара пхе шера план цхьан шерен ах шереи 81 процент кхоачашъе.

XII пятилетке район экономически социальнии дегIайоалаеш хьалдаьд 9260 квадратни метр хула нах чубаха цIенош, Беной-IОрта 140 моттиг йола берий беш, юрта хьаййллай терапевтически центр, Знаменски юрта центральни районни больница филиал хьаеллар бахьан долаш 30 процент дукхагIа хилийтар маьнгеш. Укх шера духхьала ялх бетта нах чубаха цIенош хьалдеча караерзаьй 3,6 миллион сом капитальни вложенеш, 2,9 миллион сома маьха керттера фондаш болх бе йолаялийтай, хIама ца эшшаш шозза дукхагIа кхоачашъяьй нах чубаха цIенош хьалдара план.

Бакъда, 2000 шу тIакхоачаш хIара дезал чуIеш йолча фусамца Iалашбе, аьнна, парте оттадаь декхар кхоачашдара кхы а доккхагIдола гIулакхаш де а инициатива хилийта а еза. ХIаьта из шу тIакхача йисача хана 100 эзар квадратни метр хула цIенош хьалде дезаш ма дий тхо.

Нах чубаха цIенош хьалдеча толамаш доах къахьегам вIаштIехьбаккхара дикагIйола методаш юкъейоалаьча «Минеральный», «Надтеречный», «Гвардейский», «Горагорский», «Озерный» совхозашка. Масала, «Гвардейский» совхоза капитальни вложенеш юкъеяхийтаяц, ший средствай чотагIа хьалдаьд нах чубаха цIенош.

Из иштта дале а, инфраструктура дегIайоалаярах дувцаш, белгалдаккха доагIа цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар а. Къаьстта уж да районе бахача наха бытовойи торговии гIулакх деча. Цкъаза юкъагIьювлаш болх бу торговле предприятеша. Общественни кхачан предприятей йолаш йолча помещенеех бизза пайда эцац, лоха я гIулакх дара культура, кийчбеш бола кхача дикагIа хила боагIаш ба.

Бахача наха деш дола гIулакхаш дикагIа хургдолаш эргадаьхадац быта болхлоша. Хьалха а санна, дикка тIеххкхоачашъю материальни боарамера гIулакхаш дара планаш, хIаьта «Чечингбыттехника», «Чечингтелерадиотехника» яхача объединеней участкашка дикка тIехьабус заданеш кхоачашъяра. Грознерча цар кулгалхоша боагIаш бола тIахьожам лоаттабац балха.

Бакъда, районни партийни организаце кхоачашде деза декхараш дарца чакхдоалаш дац. Цхьадола толамаш даьха дале а, тхона кхоачам хетац перестройка хьакъехьа деча гIулакхех. Ше хойолийташ я къаьнача методашкеи гIулакхашкеи яьнна оамал. Из бахьан долаш цхьадола кхоачамбоацараш къайладувл дикача хьокхамашца. Цу тайпара дола хIамаш гучадувл «Кругловский», «Знаменский», «Новогорский» совхозий, ЧИУС ПМК-2, райпо партийни организацей балха тIа (секретараш нн. Масаев, Нукаев, Астаханов, Хаджимуратов, Алероев). Царех цхьабараш гIерт ялат дIадера, хьувкъам чуэцара команда тела, доакъар кийчдара кулгалде, хIаьта нах шоай хьаштгашцеи йоакхонцеи юстара бус.

Укх шера партийни организацешка отчеташи хоржамаши хиннача хана партийни организацей секретараш дикка хийцар.

Перестройка декхараш кхоачашде йиш яц демократии гласности дегIайоалаяра йикъ чIоагтIа а хадданза а дIа ца хьош. Районе практикана тIехь - тIехьа дукхагIа юкъедода кулгалхой хьахоржалга.

Бакъда, районе я иштта дола хоржамаш дара кийчъянза йола, местнически гIулакхаш доахка коллективаш.

Цу чоалханерча процессе кулгалдара, коллективашкарча наха кхетам балара боарам чIоагIа лакхбар а я кхоачашъе еза проблема.

Проблемаш дукха я. Оаха тхоай декхар, кулгалхой, беррига коммунистий декхар лерхI майрра вахарца гIа бахарах, тхоай гIулакхаш къахьегача коллективашта хетачунцеи отчеташцеи дусташ дарах.

Г. МАХАУРИ,
КПСС Надтеречни райкома хьалхара секретарь.

«Малгобекнефть» НГДУ Горагорске уллача йигълагIча мехкдаьтта промысла бурильщика помощник ва Добушев Дикало. Из белгалвоаккхаш йола оамалаш я — тIехдика ший болх бовзаш хилари иштта тIехдика из массаза а кхоачашбеш хилари. Цун тешшамеи хьаьналеи къахьегам белгалбаьккхаб «За доблестный труд» яхача медалаца.

ХIанз Д. Добушев болх беш ва Сербиев Хьасана кулгалдеча № 2 йолча бригаде. Цу коллективо, ханал хьалха, июнь бетта кхоачашдаьд Октябра 70 шу дизара сийна тIаййца социалистически декхараш. Цу толама доккха дакъа доал Д. Добушева а.

СУРТА ТIА: «Малгобекнефть» НГДУ № 4 йолча мехкдаьттапромысла бурильщика помощник Д. Добушев.

М. САИДОВА сурт.

Ираз корадаьд

«Кругловский» совхоза коллективе чIоагIа сийдеши лоархIаши я гектарница Джаналиева Кока. Из кхетадеш а да, хIана аьлча, ворхI бер кхе а деш юрта боахаме хьалхалаттаращца нийсса къахьега доккха хьинар а денал а эш. Цо ше къаьстта кхаь гектара тIа комсаш кхею. ХIара шера лакха хьувкъам баккхарах Кокайна деза правительственни совгIат — «Знак Почета» орден еннай. ДIадахача шера цо ший доал деча участка тIара план 54 тонн йолаш гулйир 17 тонн комсаш. Из хьокхам лохбалийта дагаяц, НГIАССР заслуженни комсаш лелаер К. Джаналиева, укх юбилейни шера а.

Кокай дукхагIдола бераш доккхий хинна, хIанз халкъа боахама тайп - тайпарча доакъошка хьаьнала къахьегаш а ба. Цар массане а лакхерен юкъера специальнии дешар дийшад. Цо хьахьокх ший къахьегамцара безам Кокас дезала дIабенналга. Ший ираз берашцеи къахьегамцеи корадаьд цу хьаьналча, хьинар долча, кхалсага.

— ВорхI бер унахцIена, общества пайдане долаш хьалкхеде а, цунца цхьана беза болх хьабе цхьан сага могаргдацар Iаьдало новкъостал даьдецаре, — йоах К. Джанаралиевас. — Аз дег тIара баркал ях Советий Iаьдала!

Ш. ХУСЕЙНОВ.

СУРТА ТIА: «Кругловский» совхоза гектарница, цIи хеза комсаш лелаер К. Джанаралиева.

ХОЗЛУШ, ТОАЛУШ Я ЮРТ

Хозача моттиге, Тийрка йисте улл Беной-Юрт. Ерригача районе а белгалйоал из хьалъурагIъяхача кердача гIишлоща.

Цунах лаьца дувцаш къахьегама ветерана юрта къоаночо Т. Лечиева аьлар:

— Довзаргдоацаш хувцаденнад тха юрта сурт. Хьалха эрий аре хиннача, топпарах даь цIенолгаш лаьттача хьалдаьд шифер тIайилла тхов а болаш, доккха еттача кирпишкех даь цIенош. Юрта гIолла чакхдоал асфальта, жагIа билла наькъаш.

Бакълув къоано. Саг цецваллал хувцаденнад тахан юрта вахар, хьал. Бакъда, цунах цецвала эшац, хIана аьлча укхаза бахача наьха уйла массе хана кхоаненна тIаерзаьь я. ХIаьта Беной-Юрта кхоане Iалаьмате хоза а я.

Из иштта хилийтара доккха дакъа доалл «Озерный» совхоза директора А. Завгаева. Ховш ма дий, кулгалхочун дукха хул гIулакхаш. ХIаьта а мукъа сахьат, минот нийсъелча цун ерригa а уйлаш, безам дIатIабода цхьан хIамана, боахам, ший юрта кхоанарча сурт-сибата. Директора кабинете улл юрт дIахо хьалъяра, кердача гIишлоща шеръяра карта. Цунга хьежача Беной-Юрта чувоаллача уллача эрий аре тIа хьалъергья керда микрорайон, Цигача дIанийсъергья ший торгови центр, быта цIа, берий беш, кхыйола соцкультбыта объекташ.

Цхьаькха цхьа хIама а да директора дагалатташ. 1990 шу тIакхоачаш хIара юртара дезал квартираца Iалашбар. Из болх тахане а дIаболабаьб. Совхоза центральни усадьбана юххе хьалъяьй, хIараяр шин дезала лаьрхIа, коттеджаш.

Боахаме цхьан дийнахьа а, дицдац социальни дешаш. Духхьал пятилетка хьалхарча шера Беной-Юрта хьаьй 720 квадратни метр йола керда 20 квартира. Хозспособаг Iа хьаьй 140 моттига йола берий комбинат. Из бахьан долаш боахама кхы а тIакхийтар болхлой кулгаш. ЧIоагIа раьза а ба юртахой шоай ерригa а улицаш жагIа а буллаш тоаярах.

— Соцкультбыта объекташ дIахо а хьалъеш да тхо, — йоах совхоза директора А. Завгаева. — Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузаш оаха лерхI тхоай болхлоштен гIулакхерча нахан 1140 квадратни метр кхоачаш фусамаш, медицински амбулатори, торгови центр хьалъяьяккха. Шердеш да индивидуальни цIенош хьалдар а.

Цу дерригнена къаьгга дола тешал, юрта хьалъеш латта керда фусамаш хинна а ца Iеш, совхозе производственни объекташ хьалъяр, укхаза хинна хувцамаш а да. Масала, хьаэцаргья вай укхазара хьайбаш леладерий комплекс. Деррига а хьалаш вIаштIехьдаьха, хоза тоадаь да совхоза хьайбаш леладечун цIа. Укхаза моллагIча а даара чам баккха йиш я. ХIаьта кхача Iалаьмате дика а кийчбу. Из хинна а Iац. Мукъача хана паргIатта салаIа йиш я цIеча уголоке.

Боахаме тахан хулаш латта дикагIча оагIорахьара хувцамаш — къаьсттача дикагIболча болхлой хьинарече къахьегамах хинна ца Iеш, ерригача а коллектива къахьегамах хьахиннар да. ХIаьта цо чIоагIа безам тIабаха къа а хьег. Цун къайле сенах латт аьлча, из латт коллективнии дезален подряд шерра балха юкъейоалаярах.

«Озерный» совхоза къахьегамхошта массазара дола хIама санна дIаэттай дезала, коллективни подряд, боахама расчет. ДIахо а кердача тайпара болх бе безам бараш шортта ба. ХIаьта из гIулакх дIадоладаьраш бар Абдулаев Висании Насуханов ИбраьхIими.

Дукха ха яц ДатуевгIар дезала: дас — Атабе, воIа комсомольца Абубакареи, йоIо Маликаси дезала подряд хьанийца. Цхьан звено вIашагI а кхийтта, кьона доахан дулха дорстадеш ба уж. 250 бежан да цар Iунал деш. Хьокхамаш во а дац. Дийнахьи-буси хIара цар леладеча бежана планал 100 — 150 грамм доагIачул дукхагIа дулх тIакхет.

Совхоза кулгалхой раьза ба цар беча балха. Иштта дика къахьег берригача хьайбаш леладераша а. 1986 — 1987 шера хьайбаш Iангара доахаш лакха хьокхамаш гойтарах, дукхагIеи дикагIеи доакъар кийчдарах хьайбаш леладерий коллектива дIаелар района карара кара тела цIе байракх, КПСС Нохч - ГIалгIай обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофеи ВЛКСМ обкомеи Сийлен грамота. Цу толамах доккха дакъа доалл подрядни звеньяй а бригадай а.

Иштта шерагара шерага чIоагIлуш йоагIа совхоза экономика. ЧIоагIлуче, шерлу, тоалу юрт а, цун куц.

Боахаме цахаддаш чакхйоах болхлой вахара хьал тоадара йола программа. БоккхагIа ба наха хулаш бола пайда, юкъера хьанийцача 155 сомагара 197 сомага кхоаччаш лакхденнад алапи.

Нийсса аьннад: хьал-таро дика хилча сага дикагIа къахьега а безам отт, аьнна. Масал гуш да — къахьегаш йола совхоза хьайбаш леладерий коллектив. Дика Iуналдарахи кхабарахи чотагIа цар холуш лакхъяьй укх шера хьайбай продуктивность. Таханарча дийнахьа хIара кхоабача Iаттагара 2800 килограмм шура яьккхай. Из де карагIдаьннад доакъар дика хиларах. ХIанз хIара условни керта 23 центнер доакъара единица кийчъяьй. Доакъар кийчдара балхаш дIахо хьош да. ЛаьрхIад хIара условни керта 30 — 40 доакъара единица кийчъе. Октябра 70 шу дузаш шин шера план кхоачашъе, аьнна тIаийца декхар кийчдара гарга ба хьайбаш леладераш.

Цу тайпара толамаш доах боахама хIара производственни участке а. Из деррига а хьадераш нах ба. Цар къахьегам — из да бухсоцаш хьахулар дукхагIеи дикагIеи хьахулийта дIоагIа. Цун маIан коллективнии дезален подряда ларда тIа латт.

Шерагара шерага лакха хьувкъам боаккхаш хьайоагIарех я люцерна ги кхеду И. Магомадова кулгалду подрядни бригада. Доккхий толамаш даьхал цу коллективо карарча шера. Даьхаче, йаьхагIа хургья совхоза касса, чIоагIагIа хургья цун экономика. Цунга хьежжа аттагIа хургда социальни дешаш къоастаде, тоалургья юртахой хьал-таро. ХIаьта совхоза кулгалхоша парткома, юрта Совета керттера йоакхо социальни дешашта ю. Ала деза, 1986 шера поселковии юрташкарчеи Советашта юкъе лелаьча Ерригроссийски социалистически яхье котъяьннарг лаьрхIай Беной-Юрта юрта Совет а.

Айхха шоайла бувзам а лоаттабеш, цхьатарра массане а хьаьнала къахьегаро хозду, тоаду юртара сурт-сибат. Из иштта долга дика хов укхаза цкъа хинначоа.

Ш. ИТРАЕВ,
Х. ХАСАРОВ.

КПСС ОБКОМЕ

(Инстедоалар. Доладур 1-ча оагIо тIа).

ГIалгIай филиала кулгалхошка белгалдаьха гIалаташ бахьан уж персонально бехктокхаме болга, уж цIендаь дIадахара де дезараш делга хьа а дийхар.

КПСС обкома бюро заседане дийцад культурноспортивни комплексаш хьалъяра, культпросветучреждений спортгIишлойи балха эффективность лакхъяра хьакъехьа республике беча балхах. Белгалдаькхад, культурно - массовии физкультурно - унахцIенонн болх тоабара партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органаша дукхагIа теркам тIабохийталга.

Цунца цхьана кIезига дац кхоачамбоацараш «Клубни учреждении спортивни гIишлонехи пайда эцилга тоадара де дезарех» яха КПСС ЦК соцам кхоачашбеча. Малгобекски, Шелковски, Назрановски, Урус-Мартановски, Надтеречни районий, город Грозне культура учреждений спортивни гIишлойи дикка доккхагIдола дакъа воча хьале да. Ремонта аьнна дIахеца средстваш пайда ца эцаш юс. 1985—87 шш. планах хиннача 33 клубах 12 мара эксплуатаце дIаеннаяц. Гудермесски, Грозненски, Шалински, Советски районашкара культучрежденеш эсала кийчъяьй Iан хьалашка болх бе.

Ледара лел республике любительски объединенеш, наьха хьашташка хьежжа йола клубаш, техническии художественнии кружокаш хьаелга.

Культучреждений спортгIишлойн дукха а болхлой лаьрхха дешар дийша бац. Культура министерствос, НГIАССР Госкомспорто клубни учреждении спортивни гIишлоехи эффективно пайда эцилга вIаштIехьдаккхац, чакхйоахача мероприятей боарам миштаб хьожаш эсала тIахьожам лоаттабу.

КПСС обкома бюрос КПСС горкомаши райкомаши, горрайисполкомаш, культура министерство, облсовпроф, НГIАССР Госкомспорт декхарийла йир гучадаьха кхоачамбоацараш дIадаха, наьха салаIар вIаштIехьдоаккхача кулгалдара кадрай бехктокхам лакхбе, клубни учрежденеши спортивни гIишлоши шеръяра тIаерзаьь йола комплексни программа кхоачашъеча цIенхаштта тIахьожам лоаттабе.

КПСС обкомо бюро хьежар 1986 — 87 шерашка Нохч-ГIалгIай областной партийни организаце партийни бюджет миштa кхоачашъю хьожаш КПСС ЦК гIулакхашта йолча Управлене чакхъяьккхача проверка результаташка, цхьадолча кхыча дешашка а.

Письмон лерагIа

АТТА КIАЛХАРАБУВЛИЙТ

Оарц дехаш дар Назрановски СПТУ-14 директора Ю. Арапиева редакце дайта письмо. Цо яздора цIена болх бе витац ше халкъа тIахьожама районни комитето, яхаш. Дар а доацар а хьагул а деш, комитета болхлой шийна тIатеI, йоахар, балхара дIаванкха бахьанаш лех. Дувцар цIенхаштта дар. Цхьабакъда, дош кIоаргга тахка а духтIавала а безам хилча раьза хиланзар директор.

— Са гIулакх къоастаде хье венавале, аз яхачунга ладувгIаргда Iа, — аьлар коллективаца къамаьл де безам болаш со волга хайча. — Аз шуга письмо яздаьд новкъостал дехаш. Бакъдар цу тIа да. Наьха къамаьлаш гулде эшац, цу тIа дар оаш тохке тоъаргда. Укх чура цхьабола нах сона дика дар аргдолаш бац.

Цо ший «моастагIий» ба, аьнна, белгалбаьхараш юстара а буташ, къамаьл хилар са партийни а профсоюзни а организацей кулгалхоща, кхыча болхлоща. Цох лаьца лерагIа дувцаргда вай.

Назрановски СПТУ-14 хьаеллача хана хьалхашка оттадаь декхараш дар промышленни оборудованена ремонт ю слесараш, токараш, автослесарии балхаш де а ховргдола водителаш, юрташка гIишлош хьалъергйола мастераш кийчбелга. Цхьабакъда, училища хIара шу массаза дала кIезигагIа арахецар ювцача специальностех бараш, тIа-тIа дукхагIа хулар водителий праваш бе йоахкараш. ДIадахача шера укхаза дешаш хиннача 588 сагах 304 автомобила водитела говзал Iомаеш вар. ХIана нийсденнад из иштта? Ю. Арапиева яхачох вокх специальносташка деша безам болаш дукха бац, беррнгаш чугIерт водитела говзал Iомаеча. Из иштта дац ала дахкац тхо, цхьабакъда, профориентаце болх училище тесса биталга хьахьокхаш масал да из.

ДIахо дувцаргда вай СПТУ-14 латтача къовсамах. Халкъа тIахьожама районни комитето Ю. Арапиевна бехк баьб, «Лохам» яхача клуба ше кулгалдеш хиларах бокъо йоацаш ахча ийцад, аьнна. Нийса а боагIаш а баь бехк ба. Профтехобразоване НГIАССР Госкомитето цу балхах дIахо мах тела средстваш яц, аьнна, письменно хоам бича, бухгалтере начислени е тигадац. Цхьабакъда, цу соцама раьза ца хиннача директоро ший кулгаца платежни ведомоста тIа IотIа а яздий, бокъо йоацаш хьаэц 169 соми 98 кепиги. Цул тIехьагIа укх шера февраль бетта цIаькха а хиннай цу тайпара моттиг. ХIаьта ше даьр тахан а харцахьа хеташ вац Ю. Арапиев.

— Сона хацар кружковой балхах ахча ма тела, аьнна, указани еннайий, — йоах цо.— Бухгалтере из шийгара лeладеш санна хетар сона. Цудухьа айса IотIаяздир аз платежни ведомоста тIа сайна доагIа ахча.

Дувцар бехктокхамеча кулгалхочун къамаьл дац.

Финансови нарушенеш укхаза мишта еш хиннай хьахьокха цхьаькха а цхьа масал доаладергда вай.

Эсала я СПТУ-14 материально - технически база. 350 сага мара моттиг йоацача дешаш ялх бIаь гаргга саг ва. Дукха оборудовани эш, йолаш яр а физически а морально а тишъенна я. Тоъаш яц дешара кабинеташ, мастерскеш, полигонаш. Хала да токараш, слесараш, водителаш Iомабе, эшаш йола знанеш царна яла. Цудухьа укхазара кагирхой хьежабу Москверча Лихачева цIерагIча заводе караерзаеш йола профессн шаьръяра. Укх шера март бетта Ю. Арапиева техача приказах Москве деша 37 саг хьожаву. Цхьабакъда, Москве дIакхаьчар 20 саг мара вац. Апрель бетта кхы а кIезиглу уж, веррига 17 саг мара воацаш. Духхьал кхаь бетта — март, апрель, май — укхаза деша багIачарна тел яхаш бокъо йоацаш паччахьалкхен кассера хьанйцад 1316 сом.

Хьан кнса дахад из ахча? Из хаттар а правоохранительни органаша жоп даларга хьежаш да.

Иштта унахцIена доаца хьалаш эттача фу деш я училища профсоюзни а партийни а организацеш, фу ду цар коллектива барт тоабара, балха тIа дола кхоачамбоацараш дIадахара? Цу хаттараштa жоп дала хьожаргда вай.

Коллективе дувца къовсамаш къоастадара профкомо кIезиг-дукха баь а болх баьбале, партийни организаце де дезар даьдац харцахьарча наькъа тIа ваьннар бехктокхаме озара.

Тахан керда гучадаьнна хIама дац, хIанз дувцар. Училища директоро ла йиш йоаца харцахьара хIамаш леладу, яхаш, нах леткъа дукха ха я. Тайп-тайпарча партийни а советски а органашка яздаьд бокъо йоацаш нах балхара дIабоах, ший гаргара нах хьанийбу, финансови нарушенеш ю, дешаш болчарна лерттIа знанеш телац, яхаш. ЛаьрххIа вIашагIъеллача комиссе техкача гучадаьлар, жалобаша дувцар бакъдолга. 1984 шера 24 октябре хиннача партсобране балха тIа цIенхаштта кхоачамбоацараш хиларах училища директора Ю. Арапиевна строги выговор йир. Парторганизацена тIадиллар хоадам болла мероприятеш а оттаяь, дешара-кхетам балара болх тоабелга, финансови нарушенешта никъ бехкалга.

Кхоачашбаьбий собране тIаийца соцам? Баьбац.

Из иштта долга хьахьокх укх масало а. 304 саг машинаш лелае Iомаве кIезигагIа яле а, 14 автомашин эш, хIаьта укхаза 8 мара яц. Яраш а дешара гIулакха лелац. СПТУ - 14 я «КамАЗ» яха низбола автомобиль. Укхаза дешаш болча кагирхошта хIанзара техника йовзийта, Iомае лаьрхIа йоалаяьй из. Цхьабакъда, хIанз хьагучогIа, кIезига бIаргагу из царна. Укх шера 10-ча марта училища гаражера араьлча гIоне чу ца йоагIаш 21 ди даьккхад цо. Мича хиннай из? Геттара гаьна хиннай — Новосибирски областе. ЦIагIара араьлна нийс ди даьлча из лаьцай Новосибирски области Куйбышев яхача города милице болхлоша. Автомашина тIа хиннаб дефицитни мухь — генараш. Мишта кхаьчай из цигача? Тахан цох жоп дала хала да, хIана аьлча цунца гIулакх мел доагIачар лаьрххIа кегадича санна да дувцар.

СПТУ-14 «КамАЗ» (12-56 ЧИТ) водитела Ш. А. Хидриева йоах, сона цох хIама хац. Хац машина тIабетта дIахьош бар фу мухь бар, накъавоаккхаш путевой лист хьаеннар малав, мичара енай № 487499 йола товаро-транспортни накладной. Иштта «вицвеннав» Назранера Новокузнецке 8 тонн бIараш а ийца вахарах (документаш тIа яздаьраш бIараш дар) 2128 соми 50 кепиги кассе дIачуденнад, аьнна, шийна заказквитанци (ГР 556016) хьаеннар малав ца ховш.

Уж доацаш кхы а документаш хиннад Ш. Хидриевга наькъагIа водаш. Iаьлий-Юртарча юрта Совето справкаш еннай укхаза бахача наха йоккха бешамаш лелаю, аьнна. Юстара лаьттаяц районни ветстанци а. Цо а справка еннай лазар доацаш наькъагIа хьош бола мухь маьрша ба, аьнна.

Масса организаце, предприяте дакъа лаьцад Ш. Хидриев накъавоаккхаш! БIарчча экспедици кийчъеш санна дий гIулакх! Цхьабакъда, Ш. Хидриевна-м даьчох гIулакх хинначоа тара дац. Тахан царех цхьа саг вовза тугаш вац из.

— Перекрестке кхийттача малав ца ховча цхьан зIамигача саго аьлар сога мухь а ийца СибарегIа гIоргвий хьо, — йоах цо. Со раьза хилар. Цунга машин а йита, дIаваха ши сахьат совгIа ха яьккхар аз. Со юхавеча «КамАЗ» етта латтар, эшаш дола документаш а хьаделар сога. Из ба цун беррига а лоткъам.

Цо дувцараш фаьлгаш долга ца ховш я-хьогI Назрановски РОВД? Дика хов. Цхьабакъда, дош къоастадара дукха сихлуш бац.

— ЧIоагIа кегаденна гIулакх да из, хIаьта а дош тахка доладеннад тхо, — аьлар РОВД начальника Х. Евлоева.

Дош тахка доладеннад... Маца техка даргда-хьогI из бIарччача ах шера даь хIама ца хилча? Малаш ба печаташ а увттаеш, документаш хьадераш, гаьнарча СибарегIа базар е ухараш? Уж хаттараш жоп доацаш дус дош тахка декхарийла йолча органий бехкагIа.

ХIама яккха араьлна, тоссаш лийннача машинах жоп дала безам болаш вац нов. Ю. Арапиев а. Со цу хана цIагIа хиннавац, мукъа хиннавац, яхаш бехказвала гIерташ къамаьл ду. Цхьабакъда, балха тIа воацача водитела алапи дала-м вицвеннавац из. Марта хьалхарча ах бетта болх беш ва, аьнна табела юкъевихьав.

Гаьнарча наькъагIа аравоалаш цхьаь хиннавац Ш. Хидриев. Цунца хиннай А. С. Албогачиев водитель кола «Агропромхимия» яхача Назрановски объединене цхьаькха цхьа «КамАЗ» (62-89 ЧИТ). Новосибирски области Новокузнецк яхача городе гIулакха вода, аьнна, 24 дийнахьа командировочни яздаьд цунна. Из кулгалхоех лечкъа ца водилга дIахайташ командировочни удостоверене тIа, путевка тIа печаташ, штампаш увттаьй.

Цхьабакъда, СПТУ-14 директор мо мара, дувцачох хIама ховш вац «Агропромхиме» председатель М. М. Костоев а.

Ко лаьца машина дIайнгар мара, кхы гунахьа долаш вац водитель а. Хац машина тIара мухь хьанаб, шийна путевка хьаеннар малав. Цунга а хиннад, Ш. Хидриевга санна, наькъа эша документаш: республике бахача наха транспортни гIулакхаш деча предприяте № 41 йолча приемни пункта штамп тIалатта «Заказквитанция» (ГР 556015), НГIАССР узловой транспортни экспедиционни предприяте енна № 487499 йола товаро - транспортни накладной, Назрановски ветстанце, Iаьлий - Юртарча юрта Совето енна справкаш. Цхьабакъда, уж документаш шийга хьаденнар малав ца ховш, из а «вицвеннав».

Цунна а вокх водитела а из дагадохийта новкъостал деш Назрановски РОВД а яц. ГIулакх иштта да.

СПТУ-14 професси Iомаю моттиг хинна а ца Iеш, кхоана боккхагIчаргара доал хьа а ийца, дIаотта безача кагирхошта кхетам лу моттиг я. ХIаьта тахан укхаза бIаргагур хьаэца мегаргдоацаш во масал да, во хьокхам ба.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ,
тха спец. корр.

Материал кепатоха кийчъеча хана редакцега хоам бир Ю. И. Арапиев ший лоIамагIа балхара мукъавалийтав, аьнна.

Кхетадеш дац цо даьчох доагIа жоп хьа ца дехаш, «ший лоIамагIа» из балхара мукъа мишта валийтав.

Иштта жоп хьа ца дехаш висав Назрановски «Агропромхимия» яхача объединене председатель М. М. Костоев а.

Балхара дIабахар мара бехктокхаме эзавац паччахьалкхен машинашца шоашта болча пайдана гаьнарча СибарегIа генараш дохка баха водителаш Ш. А. Хидриев, А. С. Албогачиев. Ховш дац цар хьош хинна мухь — генараш мичара денад, хьанад.

Гунахьа доацаш санна, битаб базархой накъабоахаш печаташ а увттаеш, фиктивни документаш кийчдаьраш — Iаьлий-Юртарча юрта Совета, районни ветстанце, НГIАССР узловой транспортни экспедиционни предприяте кулгалхой а.

Уж дешаш тохкаргда аьна хет республика правоохранительни органаша.

«ИЗВЕСТИЯ»-88

БархI миллион совгIа тираж йола «Известия» кIира ворхIазза арадоал. Цун ши выпуск я: сайрийнара — Москверча газеташ дешараштa лаьрхIа, Iуйрийнара — берригача мехка. ДукхагIйолча хана тха газета боарам — ялх оагIув. Цхьабакъда, кIирандийнахьа газет дешарий бе кхоач дукхагIча даькъе оперативни материалаш кепатеха йиъ оагIув йола номер. ХIаьта пIаьраска дийнахьа «Известия» арахец бархI оагIон тIа, цо аьттув лу «Кердадарий панорамагара» дIадоладенна литературахи искусствахи йолча йоккхача очеркашка кхаччалца йола тайп-тайпара обзорни материалаш кепатоха.

1987 шу къаьстта белгала да. Цкъа-дале, известинцашта шоашта, хIана аьлча марте шоай газета кховзткъеи итт шу далара юбилей дездир цар. ШозлагIа-дале, хьамсара газет дешараш, вай вахарах чакхъяьннай дог тохадолийта, исторически, парте XXVII съездо кхайкаьяьча перестройкана вай гаргадуга КПСС ЦК июньски Пленум. ХIаьта тIеххьара, берригача мехкаца цхьана вай кийчлуш да доккха цIей — Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара юбилей дезде.

Шоана тоам боацаш ма хеталда оаха доаладаь доккхий, тоъал дукха дийца «исторически», «белгалдаьнна» яха дешаш. ХIаа, укх тIеххьарча шерашка тха, журналистий новкъосталца а, доагIача а ца доагIача а хьехадеш хиннача цу дешай маIан кIезиг-дукха лохдаьд. Цхьабакъда, вай Перестройка бокъонца исторически я. Уйла ел оаш, мел ткъамашка даьнна дош да из. Набат санна дек из.

Мохк социально-экономически дегIабар сихдеча даькъе парте тIанийцача лостамо вайна хIаранена хьалхашка оттадаь декхараш чулоац цо. ДегIаахар сихделген перестройка елген — шоайла къоастае йиш йоаца ши процесс. Керттерча даькъе цар хьалхадоаккх сеца латтари ший ха йиа даьнари дIадоаккхалга, антиобщественни гIулакхашца къахетам боаца къовсам лоаттабелга, воашта хийра долчох, кхычахьара тIаденачох, социалистически общества чулоацама духьалдолчох вай цIенлулга. ЧIоагIъенна дIаэтта формаш, методаш, оамалаш йохаяр атта чакхдоалаш хIама дац. Перестройка бахьан къовсам лсаттабе беза, перестройка лорае еза. Лорае еза из «кхета ца еш хиларах, ведомственни группови эгоизмах, произволах — из хьахул, аргда вай, нормативашта, расписанешта, договорашта, и. кх. дI. гонахьа латтача къовсаме, — лорае еза гIулакх харцахьа дарах, хIана аьлча гIулакх харцахьа нийсдала йиш я перестройка идеяши принципаши уж чакхъяха езарашка дIакхачалехьа». Хала гIулакх дий из? Шеко йоаццаш, да. Дале а, моллагIйола реформа а къовсаме хьахул, хIана аьлча из цхьабарий реальни хьаштех дIахьокхалундаь. Дукха ха йоаццаш тхона хезар ер истори: цхьан шера ялхазза суде тIакхайкаб «Дагестанская правда» журналисташка, цар шоай материалашца халахетар даьча «турпалхой» искашта жоп ле аьнна. Из тхога дийцараш чIоагIа раьза боацаш бар: республикански газет суде мишта ду! Кхы чIоагIагIа раьза боацаш хьайзар уж тха жоп дIахезача: из-м дика ма дий газет суде луш хилча, из вай общесте котйоалаш йоагIача гласноста, шерлуш латтача демократе тIехдика масал ма дий, хIана аьлча тахан гласность цхьан оагIорахьара хилча кхоачам бац, хIаьта лоархIаме социальни проблема хьалъайе, гуччахьа а шоаш ма барраш а киловзанчаш, къуй хьахьокха лаьрхIа кепайоазон орган шийна духьала реакци хургйолга ховш хила еза. Дика да кхы цхьаькха: газето яздаьр бакъдеш йола хьалхара судебни процессаш чакхъяьнначул тIехьагIа а, «Дагестанская правда» кхерадаланзар. перестройкана тIехьа лоаттабу къовсам соцабанзар. Кхы а дикагIа да, перестройкана духьале ераша цу судебни процессашца шоаш гучабоахаш хилар. Ма дика тема а я — меттахь «Известей» тIехьагIа хургйолча выступленешта: перестройкас хьалхьоаяь гIоаи мукхи шоашта ловр-товр делга перестройка ткъамашта кIал лочкъаде гIерт, паччахьалкхен киса кхувда, кхааш ийде, шоай положенега хьежжа «сатийна баха» шоаш ца бутача наха духьала къовсам лоаттабара демократех пайда эца гIерт.

Из цхьа тема хинна Iац известинцашта дагалатташ. Тха садуачарех я республикашка шерра овлаш хийца куначества проблема. Укх шера 27 январе кепатеха «Послужной список» яхача статьяс хьахьекхар мел кIоарга дахал цун овлаш вай общество цхьан моттиге лувжаш лаьттача шерашка.

Цу статьяй «турпал» Баксански мехлесхоза директор хиннача С. Абазова ше кIалхарваккха гIерташ леладаь тоамбоаца гIулакхаш дувцаргдац вай — цо леладаьр-м ший вахарген чурча уйлашкеи хьежжа дар. цхьабакъда, цо кхы цIаькхаза а хьахьекхар, цунна теркам тIабахийта газет гIалат ца даьналга.

Ший выступленеца «Известеша» гучабаькхар куначество, «протекционизм» аьнна цIи йоаккхача ший тайпарча явленей бIарчча тIоа, новкъа дале а, хIанз чрезвычайни а цхьаккха дича хила йиш йолаш дац аьнна а ца хетача явленей тIоа. ДIаIемаб цунга, из ишта хила тарлу яхача уйланца машар баьб. Дуккханеша ма яххара, из кхераме а унзара а лоам меттахьа баккха йиш йолаш бац. Цхьаннех хьо тоссалуше, берригаш а тIаьнаш тIа оттаргба, адам тешаргдоаца доккха хьинар оарцагIдоаккхаши шоай мерий кIал хулаш латтар бIарга ца гуши. Иштта хилар С. Абазовца а. Е дика а, е во а — пхьаь цхьа хIама дисанзаъ из тоъал вовча оагIорахьа ше хьавовзийта коммунисти кулгалхои кIалхарваккха гIерташ ца деш. Цо кхы цIаькхаза а кхетадир тхо духхьал цхьан С. Абазов тIа гIулакх сацийта йиш йоацалга, «перестройка прожектора» сердал ший «куначески бастион» кхычарна керта тIа хувшаеча, нанас санна цунна гIулакх деча, из лораеча наха а тIахьонха езалга.

Автономни республикай правоохранительни органаша социалистически законность гIожа телхаярах дола керда а керда а хоамаш ух «Известей» корпункте а редакце а. Уж темаш а газето тIехьагIа ергйола выступленешта юкъейихьай. Духхьал критика яра доацаш. эггара хьалха моттигерча партийни советски органашта уж кхоачамбоацараш хьахулийта бахьанаш гучадаха, кхетаде, дIадаха новкъостал дар духьа.

Юха а ях оаха, хала гIулакх да — перестройка лораяр. Цхьабакъда. тхона бIаьзза халагIа хургда, тха хьамсара «Известия» газет дешараш, нагахьа санна кердача тайпара уйла яра тIехьа болча къовсама беррига бехктокхам тхогахьа — журналисташкахьа хьа а хьекха, шо-шоаш, кIезиг-дукха тхогахьа озабезам а беш, гIулакх мишта дIадерзадерг-те, яхаш, юстаро дIаэтта латташ хилча. Новкъа дале а, из ала кIийле йолаш да тхо. Дагайохаргъя вайна «Кхетаме йоаца техника» яха статья («Известия», 1985 шу, 24 май). Газето хьалъайяьр ира проблема яр — даймехка промышленносто арахецача а Къулбаседа Кавказа медицински учреждененашта пайда эцача а медицински инструментийи аппаратийи дикал. Ши шу дIадахад цу хана денз. Дижад дуккхача ведомственни комиссеша, юха а увзалуш, газетаца лоаттадаь дов. дицленнад цхьаболча догцIена боацача боахама кулгалхоша шоай дика йоацача продукце га даккха гIерташ леладаьр. ТIаккха дикагIа хиннайий больницашкеи поликлиникашкеи хьаухийта инструменташ, аппаратура? Автономни республикай лораш йист ца хулаш, таккхалча багIарга хьежача — иштта да из. Цхьабакъда, Нохч-ГIалгIайчен, Дагестана, Черсий-Балкхарой массехк медицински учреждененашка чаха долаш. цу даькъе фу хьал да хьежар тхо. Хьахозар фуд? Кхы Iа яха хувцаленна хIама дац, хьалха санна нах мелтехникана раьза боацаш ба. «ТIаккха йист ца хулаш хIана дагIа шо?» — хетт оаха. Жоп далара метта баламаш увзаду: оаха гIар ярах фу хургда, тхо эIамига нах да, хьахоатте — дIааргда...

Шозза «Известеша» яздир («Под гнетом «исходящих», «Под гнетом «входящих») гIишлон системе сов дукха каьхаташ дIа-хьа лелара проблемах, из дош тахкара хержаяр «Каббалкгражданстрой» трест. Гучадаьлар — «входящни» «исходящни» документаш дукха хиларо треста инженерашта, аппарата болхлошта шоай болх лерттIа хьабе новкъарле яь ца Iеш, керттерча даькъе — наха чуIе фусамаш хьалъеча перспективно уйла е новкъарле еш хилар. ГIо дирий газето из дош къоастадара? Трестера телефон техар: баркал хилда «Известешта», документий «цхьа дакъа» министерствос дIадаьккхад, аттагIа хиннад болх бе. Нагахьа санна «цхьа дакъа» яхе, эшаш доаца дерригa каьхаташ дIадаьхадац, тхона хетар кхоачашхиннадац, — яха уйла чуессар тхона. ХIана дIаходихьадац тресте газето дIадоладаь гIулакх, лакхехьа латтача организацеша кач дехка эшаш доаца каьхаташ дIадахара тIехьара къовсам дIахобихьабац. «Известеша» хьалъайяьча проблеме дакъа хIана лаьцадац Къулбаседа Кавказа автономни республикай гIишлон организацеша? Цу дуккхача «хIана», хьалха а санна дика довзаш дола баламаш озар мара дац.

Кхы а цхьа масал. Инъэ автономни республикай колхозийи совхозийи кулгалхоша, специалисташца вIашагIдетталуш, тхона даим хозараш цхьа къамаьлаш да: берригача боарама Госагропромаша каьхатий форд хьахийцаб, дийна гIулакха метта инструкцеш я.

— Хьаязде, гIулакх бокъалгахьа даккха хьожаргда тхо.

ХIаьта жоп малагIа да? Ше хьалха хиннар, дика довзаш дар, цхьа хIама ма хуладалар, хьакимаш эгIаз ма гIобалар...

Оаха шеко йоацаш, 1988 шера дIахохьоргба медицински техника дикагIа хилийтара, заводий, гIишлон специалисташ эшаш доацача каьхатах мукъабахара тIехьа лоаттабу къовсам. Газето теркаме ийцаб цахаддаш шоай штаташ шеръеча Агропромий болх...

Цхьабакъда, шо хьинарегIа юкъегIортарца, юххера, оаш новкъостал дарца мара хьалхьееш йола проблемаш болх бе йолалургьяц. Перестройка — из дерригача халкъа реформа я, хьайна Iайха тIанийцача гIулакха зе ца деш, цох вада, хIама бебашха ца хеташ юстарвала йиш йолаш вац Иштта кхетаду шоай керттера декхар журналисташа-известинцаша, 1988 шера бергболча болха планаш оттаеча хана. ХIаьта уж планаш йоккхий я.

Эггара хьалха «Известеш» вай хана дIадехарашка хьежжа хулга, цар тайп-тайпарча, ветеранагара дIадоладенна къоначa сагага кхаччалца болча газет дешарий хьашташ кхоачашделга вIаштIехьданкха гIерт тхо. Тха декхар — пропагандист, агитатор, организатор долаш газет дуссаше а, из цу ханна ше дешачун камаьрша доттагIа, цун догцIенен хьаькъален хьехархо хилар, цун толамаши йоакхонаши хьагойтар, цо цунга кхеталуши нийсен мотт бувцар да.

Сийлахь-боккха Октябрь хинначул тIехьагIа советски строительства тема цахаддаш керттера а хиннай, хIанз йолаш я газета оагIош тIа. Иштта хургда 1988 шера а. Тха массазарча подписчикашка а хIанз духхьашха газет яздерашка а хьежаш я «СССР Лакхехьарча Совет сессешта юкъе», «Харжархо. Депутат. Закон», «Совет: полномочеши практикен». «Исполкома вахар», «Советий практикера» яхача рубрикашта кIалхара материалаш. 1988 шера «Изветеша» лерхI социалистически демократи эргаяьккха тоаяра проблемаш ма хулла чIоагIагIа теркам тIабахийта ювца. Кхоаненга бода вай никъ демократе боарам лакхбара, дар дIаалара, бакъдар дувцара доазон тIа гIолла бода. Кхыбола никъ бац.

Бакъда, тIеххьарча хана укх тайпара къамаьл а хоз: «КIаьдденнад гласности ма дарра къамаьли сов а дукха хиларах. Мел мегаргда из!» «Известеша» цу тайпарча хаттара цхьа жоп лу: хIаа, хала гIулакх да из. Цхьабакъда, из данза даргдац вай хьалхашкахьа ца дохийташ, тIехьашкахьа юхатетташ мел дар долча хана.

Къаьстта боккха теркам тIабохийтаргба экономикана, доалдара ерригача системана, цIенхаштта социальни нийсхо яра дешашта, хIаьта иштта Iилман, унахцIено лораяра, халкъа образоване, лакхерча школа, литературеи искусстваи дегIаахара, физкультуреи спортеи проблемашта а. «Известеша» шоай керттерча декхарех цаI лоархI правовой знанешта пропаганда яр. Газет дешарий таро хургья «Юридически диалогаш», «Судебни очерк», «Иронически детектив», «Известей» юридически служба» яхача рубрикашта кIала кепаеттача кердача материалашца вIашагIкхета. ДIахохьоргья «ТВ кургдолча кIирагIа» яхача массазарча раздела публикацеш.

Газетни выступленешта, очеркашта, фельетонашта керда темаши журналистий командировкашта керда адресаши лу редакционни почтас. «Известеша» шерра никъ хьабелл шоай оагIонаш тIа письмошта. Хьалха хинна а хиннай, дIахо йодача хана цахаддаш хург а я хIанзарча вахара ирача проблемаех дош ала безам болча газет дешарий письмой подборкаш. «Известей» почта Iалаьмате йоккха я. Цахаддаш кхы а йоккхагIа хулаш хьайоагIа из, каст-каста нийслу бувзама болхлоша Москва, Пушкина майда, 5 яхача адресагIа хIара дийнахьа кхаь эзарнега дIакхоачаш письмош дахьаш. Редакционни почта дегIаяро дегаш гIоздоах. Цох лоархI оаха газет дешарий общественни хьинар айдалар, перестройка дикалгахьа йола кхы цхьаькха цхьа факт. Газет дешараша яздечун шиш бу редакце, ший публикацена еча откликашта масса хана а доллача хIаман тIехь а ше раьза еце а. Цудухьа 1988 шера дIахохьоргья оаха «Мнение читателей: за, против, особый взгляд» яха рубрика. Тха арсенале иштта юс «Газет дешараша дехарах ю командировка», «ДIадахача кIиран почта», «Редакционни почтагара», «Почта ешаш» яха рубрикаш. «Известеша» хIара номера оагIонех ахаш дунен халкъашта юкъерча темаегIа йолча материалашта хетаю.

ХIара сага машаре вахалела таро лу бакъо яккхарал лоархIамегIа кхы декхар дац халкъашта хьалхашка латташ. Ше дешарашка сихха, нийсса, ше ма дарра дувца гIерт газет вай планета тIа мел хулачох, чоалханеча, дукха вIашдухьаленаш йолча, цхьабакъда цаI долчеи вIаши дувзалучеи вай дуненах. «Известей» доазол арахьа 40 корреспондентски пункт я, телетайпий линешца бувзам лоаттабу цо йоккхагIйолча информационни агентствашца. Шерра бовзаш ба дунен тIарча вахара лоархIамеча гIулакхех дувцаш бола тха политически обозревателаш.

ХIанз тхоай садуачох дувцаргда оаха. 56 эзар экземпляр — иштта я «Известей» тираж Къулбаседа Кавказа йиъ автономни республике. КIезига яц, нагахьа санна итт шу хьалха из цифра шозза кIезигагIа хинналга дагадехача. ХIаьта газеташта язлулга дIадоладалалехьа хьалха оаха баьча тохкамга хьежача — кIезига я. Юкъарсоюзничул лохагIа боарам болаш язду «Известеш» (эзар сага кхоача экземпляраш лаьрхIача) Дагестан с к и АССР-е — 13,5, Нохч-ГIалгIай АССР-е — 13,7...

Геттара децвоаккхаш хьал эттад подписчикашка-депуташка хьежача. Тха газета цIи — «Халкъа депутатий Советий Известеш». Цар декхар — вай паччахьалкхен политически кIийле, социалистически самоуправленен керттера звено уж хилара тарра — ерригача Советий балхах газет дешарашка хоамаш дар.

Цхьабакъда, фуд цецвоаккхар: берригача депутаташа дешац из. Дагестанерча 21263 депутатах «Известеш» яздеш 9178 мара вац, е аханел кIезигагIа, НГIАССР-е 10550 депутатах — веррига а 6552, СОАССР-е 4699 депутатах — 3000, КБАССР-е 5424 депутатах — 4064 саг. Йиъ автономни республикера 20 эзар гаргга депутат «Известеш» яздеш вац! Оаха — известинцаша а, автономни республикай партийни советскии органаша а уйла е езаш хIама да из.

«Советская Россия» яхача газете болх беча тха коллегас Нохч-ГIалгIайчен «къайленах» аьнначоа раьза ца хила хала да. Оаха кхетадаь ма хиллара, «Известешка» хинна ца Iеш, кхыдолча газетий адресагIа а эггара дукхагIа жалобаш ух Нохч-ГIалгIай республикера, тха газет яздераш укхаза кхыча автономни республикашка барел кIезигагIа бале а...

Газетни мугIа, ховш ма хиллара, лоаладаьча металлах хьабу. Линотипера араболача хана, кулг дIатоха йиш йолаш хилац из — воагаву цо. Образно аьлча, иштта бIайха хила беза из массаза а. ТIаккха мара газет дешарий дегашка кхоачаргбац из. тIаккха мара наьха дегай кIерам хьалсогаргбац цо. 1988 шера журналисташа-известинцаша шоай низ дIакхоачар деггда газета оагIонаш тIа шийла, даьсса, хIама бе-башха доаца мугIараш хургдоацаш, хIара мугIа бокъонца йолча дега йIовхало хьалхбузаргболаш.

Редакце цIерагIа А. КАЗИХАНОВ,
Къулбаседа-Кавказа автономни республикашка гIолла вола «Известей» собкор.

И. ЯКУБОВ,
«Известей» издательства Къулбаседа-Кавказа отделене заведующи.

АВТОМОТОЛЮБИТЕЛИЙ КОНФЕРЕНЦИ

Укх деношка Грозне хилар Нохч-ГIалгIай Всероссийски автомотолюбителий ший лоIамерча Общества ворхIлагIа отчетно - хоржамий конференци.

Отчетни юкъа обществас даьхача толамех а нийсденача кхоачамбоацарех а дийцар доклад яьча ЧИВДОАМ президиума председатела Н. Петракова.

Иштта докладчико белгалдаьккхар дIахойодача хана автомотолюбителаш кийчбелга овлангара хийца, тоаде дезаш хилар а.

Ше конференце къамаьл деш «Москвич» яхача автокооператива первични организаце председатела И. Гончарова белгалдаьккхар, новкъа хулаш долча хаталашта шоай общества докъашхой а бехктокхаме хилар, уж ца хилийтара де дезарех дийцар.

Цо дийцар цу даькъе гойтара агитаци чIоагIа лоархIам болаш хиларах, из мишта кийчъе а Iалашъе а еза.

Конференце дакъа лоацаш бар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома промышленностеи транспортеи отдела инструктор В. И. Емельянов, транспортеи шоссейни наькъийи болхлой профсоюзий обкома председатель С. А. Далаков, кхыбола бехктокхаме болхлой.

Х. ГИРЕЕВА.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

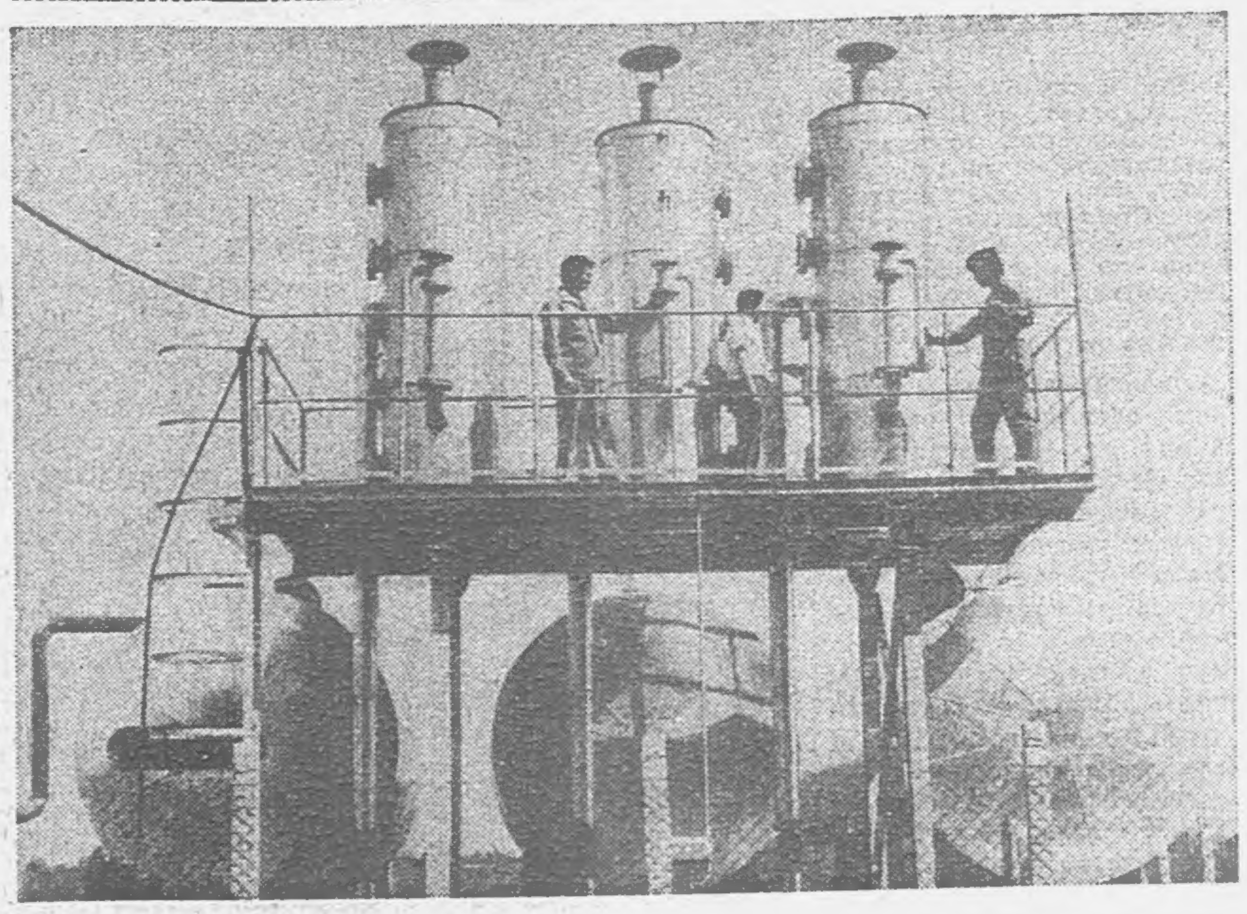

Венгре цIенхаштта теркам тIабохийт энерги, доагора керда тайпаш хьахургдола традиционни йоаца моттигаш лахара. Халкъа боахама хьашташ кхоачашду укхаза малхо, михо, биогазо, термальни хиша. Рузкъан кхом бара программа кхоачашъеча дикка доккха дакъа лоац рационализатораша.

Яскишере йолча машиннакъа мастерскей керттерча энергетика Антал Волошинске инициативагIа оттаяьй дарегIарча геотермальни энерге новкъосталца производственни кхыйолеи помещенеш йIоахъяра йола система. 1200 метр кIоарга яьккхача скважина чура (сурта тIа я лаьттан тIара технологически оборудовани) предприяте хьаух Цельсе 73 градус дIайха дола хий. Цох боккха пайда баргба: шера кхобе йиш хургъя 6 миллион форинт хула кIор.

МТИ ТАСС сурт.

Дуне цхьан кIирагIа

ПЛАНЕТА САТУВСА ГIУЛАКХАШ

ТIеххьарча шерашка советско - американски гIулакхий даькъе этта хьал Москверен Вашингтонереи деча хоамех башха оптимизм ца хулаш лаьттад. ХIаьта вIалла советски оагIон бехкагIа а лаьттадац. Дунен халкъашта юкъерча арене низа рычагех пайда эца гIерташ США администраце леладаь гIулакхаш, тIема кийчон вIалла хида йиш йоаца совле яккха гIерташ леладаь гIулакхаш хадданза пен санна духьала лаьттад СССР-о дуккхача паччахьалкхенашеи халкъашеи тIатеIIа а де лерхIачунга кхача гIерташ а кхерамзленгеи ядерни доацача дуненгеи бода никъ буллаш хилара. Цу хана къаьстта чIоагIа сагото яйташ хIама дар адамле кхерамеча оагIорахьа а югаш дIахо ядерни арсеналаш Iоаеш хилар.

Гой цудухьа гIадбаха доккха садаьккхад укх деношка наха. Американски столице КПСС ЦК Политбюро члена, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Э. А. Шеварднадзе президентаца Р. Рейганцеи паччахьалкхен секретараца Дж. Шульцацеи яьча переговорех хьахиннарий хьакъехьа ухача дуккха дукхагIйолча откликашка из дика холуш да. Вашингтоне принципиально барт баьб гаьна кхетар юкъерча боараме а кIезигагIа а долча ракетий хьакъехьа, хIаьта цу соглашенена кIал кулгаш язде а лерхI укх шера гурахьа лакхерча боараме вIашагIкхийттача хана. ОагIонаша лаьрхIад иштта 1987 шера 1 декабрь хьатIакхачалехьа ядерни тохкамаш дехкара хьакъехьарча дешагIа йола бизача боарамера этапегIа йола переговораш дIайолае а.

Дукха да из е кIезига да? Цу хаттара а ядерни бIаьшерен чоалханеча хьалаша оттадаьча кхыча хаттарашта а луш дола жоп дукхагIча хана цхьатарра доацаш да. Гой хIанз а цхьабола обозревателаш сагота ба, дувцаргдар дунен тIа Iоаьлча Iалаьмате йоккхийча ядерни запасий алхха кIезигагIа дола дакъа дIадаккхара хьакъехьа мара дац, стратегически арсеналаш метта а лоаттаеш, яхаш. Цхьабакъда бIарчча хьанийшача дукхагIа наха догдоахар кхы тайпа хIама да: шин классагIа йола ракеташ дIаяхаро дукха хана денз сатийса герзаш дIадахара ерригa процесс дIайолае тарлуш хилар. «Иомиури» яхача японски газето цу деша хьакъехьа яздаьд: «ХIанз баьча барто никъ боаккх глобальни конфронтаце структуре. Ховш да, РСД а ОТР а сел йоккха моттиг дIалоацаш яц США-и СССР-еи низий юкъарча военно - стратегически балансе. Цхьабакъда хIанз ала бокъо йолаш да вай, дуне герзаш дIадахара даькъе эггара хьалхара реальни акт оттаеччa дуне дIатIакхаьчад, аьнна. ХIаьта «Вашингтон пост» яхача газето СССР-аи США-неи юкъе хиннача бартаца ювзаеннача резонанса мах беш, белгалдаьккхад: «Дерригача дунен тIарча тайп-тайпарча мехкий правительстваша могаю гаьна кхетар юкъерча боараме дола ракеташ дIаяхара хьакъехьара американо - советски соглашени, из исторически прогресс санна а лоархIаш, хIаьта догдоахаш а я цу гIулакхо Малхбоаленнеи Малхбузеннеи юкъерча отношенешка кхы а дикагIа хIамаш хилийтарга...».

Цунца цхьана баьча барта США а цхьадолча натовски кхыча мехкашка а йолча реакце чIоагIа уйла а яь объективно яьча анализо хьахьокх из чакхбаккхара духьала латташ дукха хана денз хьадоагIаш дола антикоммунизмаца, милитаризмаца, реакцеца ассоциаци йола доккхий низаш хилар. Американски кепайоазоно къайлакхахьац США конгрессерча аьттехьарбараша чIоагIа атака ергхилар РСД а ОТР а хьакъехьарча соглашенена Капитолийски гув тIа цу документа ратификаци еча хана. Оборона министра К. Уайнбергера гаргa болча официальни наха йоах, яхаш газеташа хоам беш ма хиллара, Пентагона шеф соглашене белггалча аспекташта духьала выступелнеш еш а ва «седкъашкарча тIемий» программа чакхйоаккхилга сихдара хьакъехьа цо дIакхийкадаьр цхьа бахьан доацаш а дац.

Боккъалдар аьлча цу тайпара «стратегически оборонни инициативах» йола позици могаеш ба рейгановски администраце кхыбола членаш а. Из позици йолчча тайпара йийцай къаман кхерамзлен дешашта волча президента помощника Ф. Карлучче, цо аьннад: «тхо лаьрхIа да ма могга сихагIа СОИ дегIайоалаеи из дIайоаржаеп, из кийчъяь ма яьллинге а».

Цу цхьан ханна Пентагон сихъеннай Европера тIема кхоxкам кIаьдбара де лерхIачоа меттел «доагIар» дар духьа гIулакхаш леладе, из хила йиш я гаьна кхетар юкъерча боараме а кIезигагIа а дола ракеташ дIаяьхачул тIехьагIа. ГIулакхах кхеташ болча американски обозревателаша хоам бу, нийса кхеташ йола ядерни йоаца ткъамаш дола ракеташ лелаераш санна пайда эцаш йолча В-52 яхача 150 стратегически бомбардировкана модификаци яра лаьрххIа программа США ВВС кийчъяьй, аьнна. Цу программана кхо миллиард доллар дIадийхад. Уж средстваш хIанз а дIахьожаяь еце а укх шера январе денз В-52 экипажаш «ядерни йоаца миссеш» кхоачашъяра кийчо еш а латт. США цу тайпара дола гIулакхаш харцахьа а лоархIаш. «Обсервер» яхача английски газето белгалдаьккхад: ракеташ кхыча герзашца хувцара меттел «Европана геттара дикагIа хургдар тIема конфронтаце температура лохъе еза ха хьатIакхаьчай, хIаьта Вашингтоне баьча барто цу тайпара аьттув а беннаб», аьнна мукIарал дича.

Герзаш дIадахара гIулакха хIанз хьахинна йола дика таронаш советски кулгалхоша лелаеча конструктивни политиках, хIанзарча дунен проблемашка хьежилга бокъонца творчески хьисапе лархIа йоагIа дукхагIча даькъе. Из творчески никъ, машара, кхеразмлен, герзаш дIадахара проблемашта советски кулгалхой йола уйла бIарчча хьахьокхар белгалдаьккхад дунен общественноста откликашка. Цунца цхьана цу тайпара политика СССР-еи вай союзникийи кхерамзлен хьашташ теркал ца деш а яц. Кхоачам хиллал дика гаранти йолаш да вай, кхоачам хиллал болча боараме оборона йолаш хилара.

ЙОККХИЧА ТОПИИ ТАТАШ А ХОЗАШ

США оборона министр Каспар Уайнбергер Персидски заливе гIолла го баккха вахав. Пхе дийнахьа цига лелаш инспектор санна хьожаргва из цу районерча американски ВМС йоккхача группировкага, гIоргва Саудовски Араве, Бахрейне, сеца кIеззига ха йоаккхаргья Египте. Американски военни ведомства викало ма аллара, визит йолча хана Уайнбергер лаьрхIа ва американски военни кемашца Персидски заливе танкераш экспортагIа дIадигара операцеца дувзаденна дешаш, хIаьта иштта герзаш лоаттадара хьакъехьара дош а дувца. ЮПИ яхача информационни агентства цунца дувзаденна дагадохийт, хIанз Саудовски Аравега цхьа миллиард доллар маьха американски герза йоккха парти йохкара дош эттaлга.

Пентагона шеф никъ беш лел из ца хилча а эккхам хилар кхерам болаш йолча цу районера хьал чIоагIгIа нрденначa хана. Укх деношка цхьадолча мехкий газетийи журналийи оагIош тIа кепатеха чакхъяьннай карикатура: Персидски залива хиш дерригаш а дIалийцад американски военни кемаша; шин кема корпусашта юкъе гIолла халла чакхвала гIерт дукха доккха доацача кемилга капитан, цо цIогIа детт: «Укхаза цхьаннахьа-м яр из Персидски залив».

Да а да из иштта, вIалла эхь ца хеташ гулбаьб Пентагоно тIема низ цу регионе. Ше цига вахалехьа массехк ди хьалха Портленде (штат Мэн) ше къамаьл деш К. Уайнбергера аьннад: шовзткъа шу гаргга йолча хана заливе шоай тIема низаш лоаттаду ВIашагIкхийттача Штаташа, из де деза цар дIахо йодача хана а. 120 денал кIезигагIа йолча хана, аьннад цо, США-с Персидски заливеи Аравийски форда къулбаседехьарча даькътIеи дIадахийтад 30 совгIа кемеи специализировании низаши, вертолеташтральщикаш санна яраш а йолаш, из хул «шоллагIа дунен тIом хилча гIоне денз Персидски заливе яхийта эггара йоккхагIйола ВМС группировка». Из оалача хана Пентагона шефо яьхад, иштта эхь ца хеташ цу регионе тIема низаш дукхагIа Iоадаро гIо дергда кхоxкам дIабаккхараи стабильность чIоагIъяраи.

ТIеххьарча деношкарча событеша тешшаме харцду уж хабараш. Эггара хьалха дувцар да «Джаррет» яхача ракетни фрегата тIара хьалгIайттача американски тIема вертолеташа ирански катера топаш еттар, цига ирански гражданаш боа а беш. «Президента Рейгана из хIанз а тIом белга дац яхе а, США-и Ирани Персидски заливе тIом хьоабечча дIатIакхаьчай», — белгалдаьккхад цунца дувзаденна Си-би-эс яхача телекомпане.

Американски вертолеташа ирански кемана топаш еттар бахьан долаш конгресса цхьаболча членаша Персидски заливерча США операцешта доазонаш оттаделга хьадехаш выступленеш яьй. Цхьабакъда уж хьадехараш даьсса хабараш санна дусаш да. Мишта хургда дIахо йодача хана Персидски заливера США гIулакхаш? — хьаттад журналисташа Пентагона шефага регионе из дIавахалехьа хьалхха. «США шоаш хьалха деш хиннар деш хургья» — хоададаьд К. Уайнбергера из дош.

Виталий ЧУКСЕЕВ,
Евгений МЕНКЕС.
(ТАСС).

Китае ди тIехьа дукхагIа хулаш латт доазол дехьарча капиталаца вIашагIтеха цун предприятеш. Хьалхарча ах шера официальни даннех тайп-тайпарча доазол дехьарча компанешца 738 контракт оттаяьй, из соахкарча укх ханаца нийсдича кхоалагIдола дакъа дукхагIа. Цхьан ханна дегIаух вIашагIтехача предприятешка Китая дакъа лацар а.

Мехка экономика доазол дехьара капитал юкъеозар — из КНР- чакхйоаккхача экономически реформа керттера дакъа да, цу гIулакха чIоагIгIа терко ю. Китаерча вIашагIтехачеи духьал доазол дехьарчеи предприятей предпринимателаш шоай лоIаме тайпара производственни дешаш къестаде, гIулакхера бувзамаш леладе бокъо лу. Эггара хIанзарча технологех болх а беш, экспорте продукци дIакхухьийтаргйола предприятеш хьаяра теркам тIаухийт.

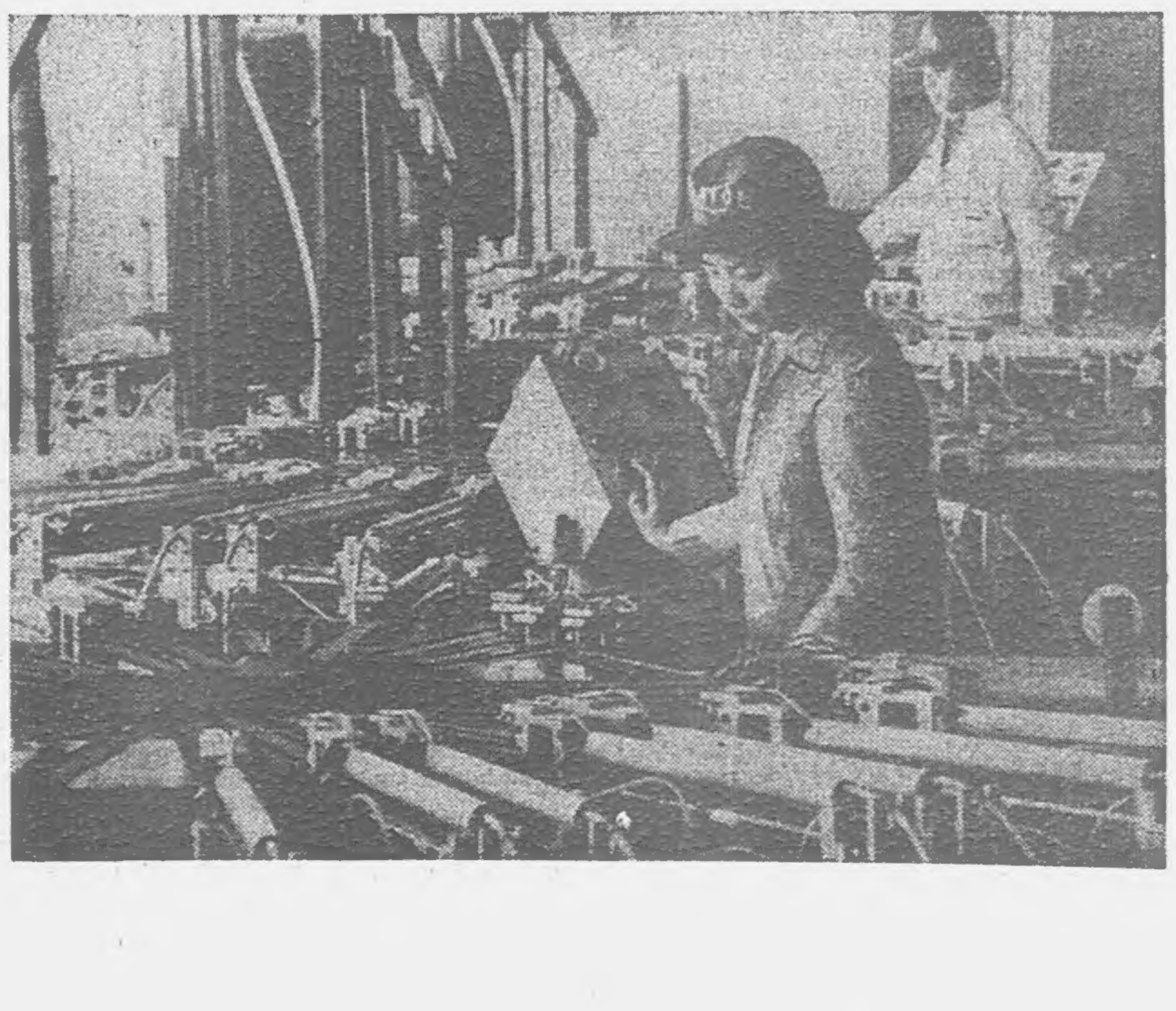

СУРТА ТIА: китайско-французски компане Наньдунерча телат деча заводе цехе хIанзара лакха овсарле йола станокаш дIаоттаяьй.

Синьхуа-ТАСС сурт.

НАЬКЪО КХОАНЕНГА ВЕХ

Сона Джайрахе со ваь а дуккхадеза а цӀа да. Укхаза мел дуккхача наькъа такилгех лийнав со, мел дукха нах бӀаргабайнаб боккхий хулаши къалуши, моацагӀа гӀалгӀаша хьалдаьча мел дуккхача памятникаша теркадаьд са доги хьаькъали, мел дуккхача дагадохараша тохадолийтад наькха улг!..

Цхьабакъда, со хьалкхийнача низ болчен шийлачен Ӏарамхе бердашта юхера моттигаш духхьал лоаман ГӀалгӀайчен дегага бодача наькъа коанаӀараш, хьалхара лагӀаш мара дац, цига лоаман чхарашта юкъе, гобаькха хоза хьунаш а йолаш улл гӀалгӀай хьабаьнна моттиг — лоамаш, Эсса чӀоже. Цига я гӀалгӀай историн культуран юкъерча бӀаьшарен бокъонца йола заповедник, ТӀаргим, Хамхи, Эгикхал яхача шахьарашта гонахьа йола гӀалгӀай культурни объекташ.

Геттара къона волаш, геологически партеца болх беча хана, эггара хьалха кхаьчар со цига. ХӀара мукъа сахьат, хӀара мукъа ди дӀадохийтар аз гӀалашка, вӀовнашка, элгацашка, кераста дин храмашка, кашамашка хьожаш. Наггахьа мара ца боагӀа хьаьший бар цу хана укх къорача лоамашка жаӀуйи бежаӀуйи. Царгара хезар сона дӀадахачох дола дувцараши преданеши. Царца цхьана дукха уйла йора аз историе оттадаьча цхьадолча хаттарашта. Сона ца гуш бола исторически ханий бувзам бужар дукхача хана дениз укхаза хиннача ГӀалгӀайчени Мецхалеи обществашта юкъе (са дай хьабаьнна моттиг).

Цу хана денз иттаза-иттаза никъ баьб аз укхаза туристашта, вай мехка тайп-тайпарча городашкарен доазол арахьарен баьхкача сай хьаьшашта, Ӏилманхошта уллув ваьнна. Уж укхаза лелар шоай низ ца кхобеш, букъ тӀехьашка деза талсаш дадаш, готтача а цхьайолча хана хӀанз-хӀанз ахка ма гӀолва аьнна хетача а наькъа такилгашка, гӀолла лоамий кер чу кхача гӀерташ. Аз массахана уйла йора: вай мехкахой, йоккхача а хозача а шаьрача моттигашка ухкача юрташка баха гӀалгӀай дукха хиннабий-те укхаза? Фу хов царна дувцалга йоацаш хозачен историе хьалийнкъачен шоай дай баьхача моттигах? Маьлхара вода со: цӀаккха ца соцаш кӀедж йоахача вахаро кӀезига аьттув лу, иштта никъ боацача, малхахи догӀахи хьулавален тешшаме шелалах лачкъен таро йоацача моттигашка гӀолла 30 километр гаргга гӀаш никъ бе.

Къамаьл дац, дукха ха йиш я Ӏилма довзийтача книжкаш тӀара, Ӏилманхой балхаш тӀара (мел мах болаш да цу даькъе Е. И. Крупнова «Юкъерча бӀаьшарений ГӀалгӀайче» яха книжка!), ТӀаргима чӀоже даьха телевизионни киноленташ го йиш я. Цхьабакъда, из деррига а хьай бӀаргашта гуш долчох хувца мегаргдий?!

ХӀаьта хӀанз бӀаргашта гушше хувцалуш латт укхазара хьал. Шу гаргга ха я низ бола техника Джайраха кхаьча а ТӀаргиме кхаччалца автомобильни трасса буллаш латта а. Никъ буллача гӀишлонхой состав интернациональни я: уж ба ГуржегӀара, ХӀирашкахьара, Ставропольски краера. Безаме тӀаэц уж, оагӀув булл царца, гӀо-новкъостал ду царна Лаьжгерча, ОльгетӀарча, Хьулерча, Джайрахарча са мехкахоша.

Къайлахьоргац аз, цхьайолча хана шек хилара а садуаш дола а дешаш хоз соьна: «Никъ буллаш къаьнара памятникаш дохаду. Цо толхаю, айпе а ерзаю вай лоамий ландшафт». Цхьабакъда, моллагӀболча наькъо, хьалха духхьал ворлаш лийначаргара дӀадоладенна Военно - Грузински наькъага кхаччалца, из е кхы зе даьдеций лоаман босений хозала! Цхьабакъда, мишта дахаргда вай дӀахьа даха дика наькъаш доацаш? Мишта дегӀабоалабергба дӀахо вай мохк?

ДӀагӀоргда массехк шу, ерзаргья лаьттана яь човнаш, кердача сурташка дӀаӀамаргда вай бӀаргаш. ХӀаьта бусаргба НИКЪ, асфальт билла шоссе. Дувцалга йоацаш хоза долча вай лоамашта юкъе.

ХӀанзле а мовхьаш кхухьен легковойи автомобилаш ТӀаргима кхаччалца дӀайолх. Нах боагӀа Грознера, Назранера, ХӀирашкахьара, Центральни Россе городашкара. Гаьнара баьхка хьаьший безаме хьеж хӀанз ший къайленаш гучаяьхача мехкага. Дуккхача а гӀалгӀаша хӀанз эггара хьалха кулг тӀадулл малхо къоагадаьча шоай даьй гӀалай тӀош тӀа, цар тӀехкаш ядача маьлхара кашмашта, дагӀача чурташ тӀа.

Наькъо хувц лоаман сурт. Джайрахе яхача юрта йисте хьалъе йолаьй йоккха пионерски лагерь. Са мехкахошта болх бе дукха моттигаш хулийтаргья цо.

Никъ хуле, лоамашка высоковольтни лини а тешшаме свет а хургья. Хин линеш, наькъа-туристски серbegиси дика тоаяь салоӀа моттигаши хургья. Цу новкъа гӀолла атта дӀакхоачаргба историн культуран памятникаш долча мастераш-реставратораш. Уж объекташ царга хьежа дукха ха я.

ХӀанзарча наькъо вай дуг дуккхача хана къора-меттаза лаьтта гӀалгӀай лоамаш тайп-тайпарча наьха оазаша хьалдузаргдолча ханашка. Вай а, вай бераш а, хӀаьта иштта пар новкъостийи хьаьшийи бокъонца тешаргба тӀаккха: шоашта юкъе бахача нахаца хада йиш йоаца бувзам хилча мара лоамаш бокъонца ца дахилга.

Цудухьа иштта дӀаьхий да уж хьалхарча ноахалий вахара памятникашца. Цудухьа иштта дог лазаш Ӏомаду уж, гаьнна дӀаяха ханаш кхоаненца ювзаш, вайна массанена никъ буллаш болча гӀишлонхоех баламах баlам хетта, болхача историкашеи археологашеи.

М. ТОЧИЕВ,
краевед, Джайрахерча юкъерча школа хьехархо.

(«Ленина никъ» яха газет. 1987 шу, 8 сентябрь).

◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ

БЕРИЙ ЯХЬАШ

Хоза хьеж гуйрен малх. Чишки яхача юрта йодача «Икарус» чу берий делар, иллеш хоз. Къаьстта дегаш гӀоздаьнна ба Умарова Эльза, Марзиева Хьанифа, Магомедова Марем, Исраилова Зарган. Пионервожатеца Гиреева Зухрайца дагабувлаш ба уж. Тамаш я яц — тахан «Терек» яхача мебельно-дахчан хӀамаш еча производственни объединене спортивни сий лорадеш хургба уж. Царна «духьаллаттаргья» цу предприяте подшефни йолча № 61 йолча школа къонача спортсменийи физкультурникийи команда.

Дукха ца говш «Зорька» яхача пионерски лагере кхоач автобус. Укхаза чакхъяккха лаьрхӀад спартакиала. Эггара хьалха яхье боал чам бола даараш кийчде ховраш. Цар кхетаду кӀаьдбеннача спортсмений низ меттаоттабе дика кхача эшалга.

Яхьашта кийчо е аьнна амар ду воккхагӀволча физрука Э. Манакяна. Бераша сихха цо яхар ду. Хьалхара яхь — мини футбол. Из дӀахьош ва судахо, фанеровально - заготовительни цеха мастер Малаев Алхан. Укхаза счет 3:1 йолаш котбоал № 61 йолча школа дешархой. Чутехача бургаций автораш ба Ганиев Ахьмад, Богатырев Ӏалаудин, Тавгиреев Рамзан, Головинов Александр.

Шашкех ловзача хана а толам дешархоша баьккхар. ЦӀаккха ца эшаш чакхдаьхар шоай вӀашагӀкхетараш Гумашвили Розаси Аушев Ӏумареи.

Бакъда теннисах ловзаш дикагӀа хилар терекцаш. Уж котбаьлар зӀамига калибр йола топ кхоссача а.

Общекомандни яхье мала котваьннав хьожаш очкош дагаръе отт жюре доакъашхой. Кастта гучадоал толам баьккхараш дешархой болга. Иразе белаш дӀаэц котбаьннараша грамоташи мах бола совгӀаташи.

Цхьабакъда, массарел дезагӀа совгӀат хилар берашта цӀена лоаман фо, шоайла бовзар.

А. ТЕРЕЩЕНКО.

Москва. ЦӀеча майда тӀа цӀей дездеча хана.
Ю. Лизуновен А. Чуминчевен сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактор **О. Б. ГАДАБОРШЕВ.**

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

Грознерча № 9 йолча юкъерча профессионально-техническн училище деша дӀаэц 10 класс яьккха кагий нахи мехкарийи, хӀаьта иштта эскаре гӀулакх даь баьнна цӀабаьхкараши е профессеш Ӏомае:

1. **Каменщик, болатен аьшкбетонни конструкцешта монтаж яра вола монтажник,** — дешара ха — 1 шу, стипенди — 76 сом.
2. **Юртана гӀишлош хьалъяра вола мастер** — дешара ха — 1 шу, стипенди — 30 сом.
3. **Маляр** (гӀишлон), **штукатур** — дешара ха — 1 шу, стипенди — 76 сом.
4. **Декоратор - оформитель, — маляр** (гӀишлон) — дешара ха — 1 шу, стипенди — 30 сом.
5. **Столяр** (гӀишлон), **паркетчик** — дешара ха — 1 шу, стипенди 30 сом.

Училище «Халкъа ДоттагӀала» орден лелаеча Нохч - ГӀалгӀай гӀишлон управленена квалифицированни специалисташ кийчбу.

ТӀехдика дешаш училище чакхьяьккха дешархой лакхехьарчен юкъерчен дешара заведенешка деша хьожабу, общежитеца Ӏалашбу.

Уж СПТУ дешаше шоаш хержача специальностех техникуме е ВУЗе сайрийнарча отделене деша овтта йиш йолаш ба.

Беррига дешархошта производственни практике болх баь даьккхача ахчах 50 процент дӀалу.

Училище деша отташ е каьхаташ эш:

1. **Директора цӀерагӀа заявлени;**
2. **Ваь хиларах дола тешал е паспорт;**
3. **Образованех дола документ;**
4. **№ 086 — у формах йола медицински справка;**
5. **Дезале масса саг ва белгал а доаккхаш вахача моттигера справка.**
6. **3х4 см. бустам бола ялх сурт.**

Училища адрес: 364007 г. Грозный, Индустриальни ул. 4.

Телефонаш: 6-23-95, 6-15-31, 6-46-38.

ХЬАМСАРА ЭЦАРХОЙ!

Дувла тха Центральни рынкерча № 57 йолча «Ядохимикаты» яхача тика тӀа. Цун болхлоша шуга йбхкаргья са доалача зенерча хӀамаех, лазарех баьцовгӀаши гаьнаши лораеш йола укх ассортименера удобренеши химикаташи: сульфат кали, аммофос, аьшка, купорос, селитра, сульфат амони, диамофос, карбомит, трифос, калорцит, карбофос, цӀаста купорос, сульфорид, полихом, иштта кхыйола удобренеш.

Тхо хьеж шуга тхой тика тӀа!

«Промтовары» объединени.

ТЕЛЕПРОГРАММА

29 СЕНТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — М. Горький — «Достигаеви кхыбараши». Союза ССР Паччахьалкхен ЗӀамигача академически театра фильм - спектакль.
10.55, 16.00, 17.45 — «Кердадараш».
16.15 — «Мадагаскара баьццара гӀайре». Киноочерк.
16.40 — «Сакъердаме старташ».
17.25 — «В. И. Ленин». «Последнее подполье». Ӏилма - довзийтара фильм.
17.50 — Нидерландий телевидене программа.
18.45, 23.35 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — Сийлахьча Октябрьски социалистически революцен 70 шу дузаш. Советски Азербайджан. Азербайджански телевидене программа.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — «Рембрандт». Телевизионни художественни фильма премьера (Нидерланды).

II ПРОГРАММА

18.35 — «Кердадараш» (гӀалгӀай меттала).
18.45 — Киножурнал.
18.55 — «Республика кхашка». Рейд.
19.10 — Фильм-реклама.
19.15 — «Нохч-ГӀалгӀайче». Информационни программа.
19.30 — Ӏилма - довзийтара фильм.
19.45 — «ТелезӀий» (нохчий меттала).
20.00 — Шоана, бераш. «СелаӀад» яха журнал (гӀалгӀай меттала).
20.20 — «Шун каьхатех». Концерт (нохчий меттала).
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — «Формула света». Телевизионни художественни фильма премьера.
22.50 — «Кердадараш».
23.00 — Волейбол. Европа чемпионат. МаӀанах. СССР сборни — Итале сборни. Бельгера передача.

30 СЕНТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — «ӀажагӀа къамарг». Мультфильм.
8.55 — «Хьайбай дунен тӀа».
16.00, 17.00 — «Кердадараш».
16.15 — «...Ялхайтта шу даьннен бокхагӀеи».
17.05 — «Миллион Хиросим». Телевизионни документальни фильма премьера. «Дунен лораш ядерни тӀом ца хилийтара» яхача Дунен халкъашта юкъерча болама VII Конгрессах.
17.55 — «Са хьамсара Даймохк» яха фотоконкурс.
18.00 — Спортивни программа. Футбол. Европейски кубкаш. Перерыв йолча хана (18.45) — «Тахан дунен тӀа».
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — «Телехьажархочун спутник».
22.20 — «Тахан дунен тӀа».
22.30 — Спортивни программа дӀахододар.

II ПРОГРАММА

13.10 — «Хьа ленински библиотека. В. И. Ленин. «Материализм и эмпириокритицизм». 1-гӀа передача.
13.50, 23.25 — «Кердадараш».
17.35 — Кинопрограмма.
17.55 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
18.05 — «СалоӀача сахьаташка».
18.35 — «Лоаман Ӏуйре» яхача альманаха обзор (гӀалгӀай меттала).
18.50 — «Агропром: гӀулакхаши нахи».
19.25 — «Нохч - ГӀалгӀайче». Информационни программа.
19.40 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
19.50 — «Резервам особый счет». ДаьгӀенех лерттӀа пайда эцара проблемех (нохчий меттала).
20.25 — НГӀАССР Гостелерадио концерт.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — «Легенда Серебряного озера». Художественни фильм.

1 ОКТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — «Кентервильское привидение». Мультфильм.
8.55 — «Хрустальный глобус». 1987 шера июнь бетта Москве хиннача Деррига дунен ихалнахьа конгрессах документальни фильм.
9.55 — «Лунный вальс». И. Дунаевски музыка тӀа йилла фильм-балет.
10.40, 16.00, 17.15 — «Кердадараш».
16.15 — «Афродитай дохадаь дог. Кипрах телевизионни документальни фильм.
16.45 — «Берашта оамхарех лаьца». Ленинградера передача.
17.20 — «Прикарпатские самоцветы». Концерт.
17.50 — «Вай беш».
18.20 — Поэзен минуташ.
18.25 — Китая къаман цӀейга — республика кхайкаяра Денга. «Китай гӀоллара путешестви. ДӀахьор — журналист - международник В. С. Кулинов.
19.25 — «Денхараш кхоачашдер». Телевизионни художественни фильма премьера (КНР).
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — «Театр хилийтар духьа». Телевизионни документальни фильма премьера. СССР халкъа артиста, СССР Паччахьалкхен премей лауреата, МХАТа керттерча режиссера Ефремов Олег Николаевича кхолламах.
23.05 — «Тахан дунен тӀа».
23.15 — Дунен халкъашта юкъерча ашарий Денга. Искусства говзанчий концерт. (ПНР телевидени).

II ПРОГРАММА

8.00 — Ӏуйрийнара гимнастика.
8.15 — Документальни фильм.
8.35, 9.35 — Вайна гонахьара дуне. 1-гӀа класс. Школен са новкъостийн.
8.55 — Ӏилма-довзийтара фильм.
9.05 — Испански мотт. Ӏомабу 1-гӀа шу.
9.55 — «Робот и пеструха». Ӏилма-довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. Истори.
10.35, 11.40 — Биологи. 7-гӀа класс.
11.00 — Н. Асеева поэзи.
12.05 — «Легенда Серебряного озера». Художественни фильм.
13.40 — Хьа ленински библиотека. В. И. Ленин. «Материализм и эмпириокритицизм». 2-гӀа передача.
14.10, 23.20 — «Кердадараш».
14.15 — Грузински телевидене программа.
18.10 — «Кердадараш» (гӀалгӀай меттала).
18.15 — Документальни фильм.
18.45 — «Республика экранаш тӀа».
19.10 — Фильм.
19.20 — «Нохч - ГӀалгӀайче». Информационни программа.
19.35 — «Технически творчества энтузиасташта никъ ле».
19.50 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.00 — «Владимир Высоцкий. Монолог».
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — «Къин тӀера вала сона, Алеша». Художественни фильм.
23.30 — Волейбол. Европа чемпионат. МаӀанах. Франце сборни — СССР сборни. Бельгера передача.

2 ОКТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — «Денхараш кхоачашдер». Художественни фильм (КНР).
10.10 — «12-гӀа этаж» яхача программа школьни выпуска итогаш.
10.45, 16.00, 17.30, 19.25 — «Кердадараш».
16.15 — Ю. Яковлева турпалаш экрана тӀа. «Зимородок».
17.35 — «Призвани». Телевизионни журнал (Казахски ССР).
18.00 — «Гаргара Малхбоале: цунца массане а бала хила беза». Женевера теледискусси. ДӀахьор — политобозреватель Ф. Сейфуль-Мулюков.
19.00 — Телевизионни миниатюрий театр. «Лоаца историеш».
19.30 — Хьехархочун денга. Концертни студе Останкино СССР халкъа хьехархочунца. Владивостока № 2 йолча школа-интерната директорца Н. Н. Дубининца вӀашагӀкхетар.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — Довзалаш — къона кинематографисташ. «Нескладуха». Короткометражни художественни фильмаш — дебюташ. «Размолвка». Фильм-балет.
23.10 — «Тахан дунен тӀа».
23.25 — Сайрийнара информационно - музыкальни программа.

II ПРОГРАММА

8.00 — Ӏуйрийнара гимнастика.
8.15 — Документальни фильмай премьера: «Низ бола кӀа бахьан долаш», «Мишта хьахул кхоане».
8.35, 9.40 — Истори. 4-гӀа класс.
9.00 — Английски мотт. Ӏомабу 1-гӀа шу.
9.30 — Ӏилма-довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. Обществоведени.
10.35, 11.40 — А. С. Пушкин. «Песнь о вещем Олеге». 5-гӀа класс.
11.05 — «Вай беш».
12.10 — «Къин тӀера вала сона, Алеша». Художественни фильм.
13.35 — А. Гринацара вӀашагӀкхетараш.
14.20, 00.25 — «Кердадараш».
14.25 — Историн оагӀонаш. «Не подлежит забвению».
18.00 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
18.05 — «Тамашийна кхобос».
18.15 — «Къахьегамхой политически а экономически а дешара система перестройках. НГӀАССР КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе Л. П. Кизиловай выступлени.
18.40 — «Спортивни вахар».
19.10 — Фильм-реклама.
19.15 — «Нохч-ГӀалгӀайче». Информационни программа.
19.30 — «Республика кхашка» (гӀалгӀай меттала).
19.45 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «БоргӀали басараши». Мультфильм.
20.00 — Теннис. Дэвиса кубок. СССР сборни — Швейцаре сборни. Донецкера передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — Телевизионни театр. Ж. Сименон — «Мэгрэ и старая дама».

3 ОКТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.30 — «ХӀана, сендухьа». Берашта йола передача.
9.00 — «Саг. Лаьтта. Вселенни».
9.30 — «Революцен баьре». Телевизионни документальни фильм.
10.30 — «Ӏилман фантастикен адамлен кхоанеи». Дунен халкъашта юкъера яздархой-фантастий конференце итогех.
11.00 — Хьехархочун денга. Дай-ноаной ди — шоатта.
12.30 — «Массанена а хӀаранена а». Камчатка автолюбителей проблемех.
13.00 — «Иллен улица тӀа». Концерт.
13.25 — «ДоттагӀле». Телевизионни журнал.
13.55 — Поэзен минуташ.
14.00 — «Фундамент». Телевизионни документальни фильма премьера.
14.30, 19.25 — «Кердадараш».
14.40 — «ТелетӀий СССР — США». «Марса тӀа цхьана». ДӀахьор — профессор С. П. Капица.
15.55 — Сийлахьча Октябра Юбилейга. Историн довргдоаца мугӀараш. «Къаьна пенаш». Художественни фильм.
17.35 — «СелаӀад» яхача халкъа творчества телепрограммай Дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Луковый рынок в Веймаре» (ГДР).
18.15 — «Саг крепостал чӀоагагӀа ва». Мультфильм (Киргизи).
18.25 — «9-гӀа студи». ДӀахьор — В. С. Зорин.
19.30 — ЦТ экрана тӀа духхьашха. «Лейтенанта Некрасова бехках». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — «Илли-87».
00.05 — Волейбол. Европа чемпионат. Кхалнах. Финал. Бельгера трансляци.

II ПРОГРАММА

8.00 — Ӏуйрийнара гимнастика.
8.20 — Лыжашца трамплина тӀара кхувсавалар. СССР чемпионат. Ворохтыра передача.
9.05 — «Ӏуйрийнара почта».
9.35 — Ритмически гимнастика.
10.05 — «Маяковски юха а вешаш». Фильм-концерт.
11.10 — Мехка къаман театрий фестиваль. «Хаос». О. Абеляна цӀерагӀча Кировокански Паччахьалкхен драматически театра фильма - спектакла премьера. Автор — А. Ширванзаде.
13.55 — Реклама.
14.00 — «Сказки странствий». Субтитрашца художественни фильм.
15.50 — «Нохч-ГӀалгӀайчен кӀира».
16.00 — Хьехархочун денга. «Берашца боккхача безамца». Телеочерк (гӀалгӀай меттала).
16.10 — Концерт.
16.30 — «Белама гонахьа». Концертни студе Останкино сакъердама сайре.
18.00 — Футбол. СССР чемпионат. ЦСКА — «Днепр».
19.45 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Моаршал да хьога» са йиша цхьогал». Мультфильм.
20.00 — Теннис. Дэвиса кубок. СССР сборни — Швейцаре сборни. Донецкера передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — «Хьа даь цӀа». Телевизионни художественни фильма премьера. 1, 2-гӀа сереш. Перерыв йолча хана (23.00) — «Кердадараш».

4 ОКТЯБРЬ

ХЬЕХАРХОЧУН ДИ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.15 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гӀулакх ду Советски Союза!».
11.00 — «Ӏуйрийнара почта».
11.30 — «Прелюдия старта». Документальни фильма премьера.
12.05 — С. Есенин. «Песнь о великом походе». Ешар В. Золотухин.
12.30 — «Ашарий киоск».
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «УнахцӀено».
14.45 — «Ералаш». Берий сакъердаме журнал.
14.55 — ЦТ экрана тӀа духхьашха. «МаӀанах ба тхона». Художественни фильм.
16.10 — Паччахьалкхен Центральни Концертони зале Грузински ССР искусства говзанчийи творчески кагирхойи концерт.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Спортивни разминка.
18.50 — «Моаршал да хьога. Москва». ШоллагӀча Ерригсоюзни халкъа творчества фестивала тӀеххьара выставка.
19.35 — «Ни!». Бокхийчарна мультфильма премьера.
19.45, 22.55 — «Кердадараш».
19.50 — «Варга хьежа хьехархо». Передача дӀахьор кинорежиссер М. С. Литвяков.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Футбольни обозрени.
22.35 — Инде фестиваль СССР-е. ДӀалокх Читти Бабус.
23.00 — Волейбол. Европа чемпионат. МаӀанах. Финал. Бельгера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дӀаотта!».
8.20 — Хьехархочун денга. Телевизионни документальни фильмаш: «Традиции сельской школы», «Мирная жизнь военного летчика».
9.20 — Дунен музыкальни культура гензера. А. И. Хачатурян.
10.25 — Казахски телевидене программа.
11.40 — «Хьайбай дунен тӀа».
12.40 — «Мишта салоӀ вай». Ереванера передача.
12.55 — «Фридрих Цандер. Возвращение». Ӏилма - довзийтара фильма премьера. «Даьхен хьамсара цӀераш» яхача циклацара.
13.05 — «Салташа иллеш доахача хана». Салтий илле фестиваль.
15.45 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. «Советски искусства оагӀонаш. Литературеи театри». 7-гӀа фильм.
16.45 — «12-гӀа этаж» яхача программа школьни выпуска итогаш.
17.20 — «СелаӀад» яхача халкъа творчества телепрограммай Дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Луковый рынок в Веймаре» (ГДР).
18.00 — Футбол. СССР чемпионат. «Торпедо» — «Спартак».
19.45 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!», «Аистенок Кич». Мультфильм.
20.00 — Теннис. Дэвиса кубок. СССР сборни — Швейцаре сборни. Донецкера передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — «Французски метта урокаш». Телевизионни художественни фильм.
23.10 — «Кердадараш».

РАДИОПРОГРАММА

29 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Юртара Ӏуйренаш».
6.55 — 7.00 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — Концерт.
9.15 — «Коммунисташ хьалхарча мугӀарашка» (нохчий меттала).
9.30 — 10.00 — «Къона заманхо» (гӀалгӀай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — «Инженер лоархӀаме професси» (нохчий меттала).
16.16 — 17.00 — Концерт.
18.00 — Хоамаш.
18.30 — 18.40 — Объявлени.

УКВ

19.00 — Магомедов Султана кхоачашду лирически иллеш.
19.35 — Концерт.

30 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Доши гӀулакхи цаӀ долаш» (нохчий меттала).
6.55 — 7.00 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — С. Прокофьев «Петян борзи». Бераштa лаьрхӀа симфонически фаьлг.
11.15 — 12.00 — Концерт.
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизарга! «Ленински гварде большевик». К. Е. Ворошиловх йола очерк (нохчий меттала).
16.16 — 17.00 — Концерт.
18.00 — Хоамаш.
18.30 — 18.40 — Объявлени.

УКВ

19.00 — ДӀалокх Р. Даудова.
19.20 — Нохч-ГӀалгӀай музыка концерт.

1 ОКТЯБРЬ

6.40 — «ХьажкӀаш чуэцаш латт». «Атагинский» яхача совхозера репортаж (гӀалгӀай меттала).
6.55 — 7.00 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — Нохч-ГӀалгӀай музыка концерт.
11.15 — «Патриот».
11.30 — «Перестройка оагӀонаш» (гӀалгӀай меттала).
11.45, — 12.00 — «Керттера критерий — динал».
15.15 — 15.30 — «Вахари дин» яха радиожурнал.
18.00 — Хоамаш.
18.30 — 18.40 — Объявлени.

УКВ

19.00 — Лирически илле концерт.
19.30 — Халкъа ашараш.

2 ОКТЯБРЬ

6.40 — «Юртара Ӏуйренаш».
6.55 — 7.00 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — «Предприятеша Ӏан кийчо яь йий-хьогӀ?». Радиорейд (нохчий меттала).
8.45 — 9.00 — «Новкъостий стихаш ешаш». Микрофона хьалхашка яздархо С. Чахкиев (гӀалгӀай меттала).
11.15 — 12.00 — «Операца вӀашагӀкхетар».
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — Музыка.
17.31 — «ЦӀе сийгаш» (гӀалгӀай меттала).
18.00 — Хоамаш.
18.30 — Объявлени.
18.40 — 19.00 — «Советаши вахари» яха радиожурнал.

УКВ

19.00 — Сайрийнара концерт.
19.43 — Симфонически музыка.

3 ОКТЯБРЬ

6.40 — «Беррига дезал подрядагӀа болх беш ба» (нохчий меттала).
6.55 — 7.00 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 — Объявлени.
10.15 — «Обществои закони» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала).
10.35 — 10.40 — Музыка.
11.00 — «Къонал».
11.30 — 12.00 — Литературни Нохч-ГӀалгӀайче.
12.40 — «Сатирически микрофон» (нохчий меттала).
13.00 — 13.15 — «Октябра наькъагӀа» (гӀалгӀай меттала).
15.15 — «Перестройка практика: проблемаши решенеши».
15.45 — Капитализм ше йолча тайпара: «Харцон анатоми». Беседа. Хаоттам.
18.00 — 17.00 — «Музыкальни почта».

УКВ

19.00 — Музыкальни галерея (Ӏ. Димаева иллеш).

4 ОКТЯБРЬ

ХЬЕХАРХОЧУН ДИ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — 7.40 — Объявлени.
8.25 — 9.00 — «Шоана дукха еза мелодеш».
11.20 — 12.00 — Хьехархочун Ден хетаяь музыкальни программа.
15.15 — 15.30 — «Дега хьехамца». Очерк (гӀалгӀай меттала).
18.20 — 19.00 — Иллеца доттагӀал долчарна хетадаь концерт.

УКВ

19.00 — ДӀалокх М. Минцаеви А. Далхадовеи.
19.23 — Нохч-ГӀалгӀай илле концерт.

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!

ДӀАХЬОШ ДА 1988 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТ ЯЗДАЙТАЛГА

Газет язду «Союзпечата» ерригача отделенешкеи агентствашкеи, предприятешкарча, учрежденешкарча, организацешкарча общественни уполномоченнеша.

Шера газет яздайтара мах 4 соми 8 кепиги ба. Из кхо ца деш, кхоаненга дехкаш тӀехьа а ца доахаш, ханнахьа «Сердало» яздайта шоашта!

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктонхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00453. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3359.